

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
วันรัฐ ชาติหัตถกร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๐ 1
4๓๒๐
๓

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน ชววงชั้นที่ 3
โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

๒๗ ก.ค. ๒๕๔๘

บทคัดย่อ
ของ
วันรัฐ ผาติหัตถกร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม ๒๕๔๘

๒ ๒๗๘ 106

วันรัฐ ชาติหัตถกร (2548) องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วง
ชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ปริญญาณิพนธ์ กตม
(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะกรรมการควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร ทศพร มณีศรีข้า,รองศาสตราจารย์เวชณี
กริทอง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้
เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2547 จำแนกได้ดังนี้ องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน บุคลิกภาพ มโนภาพแห่งตน องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่
สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตร
วิทยาลัย จำนวน 256 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ
95 ของยามานะ (Yamane 1967 88) โดยใช้ระดับชั้นปีเป็นชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
ได้แก่ แบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ
การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า

1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน ช่วงชั้น
ที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่
บุคลิกภาพ (X_{10}) มโนภาพแห่งตน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{12}) และสัม
พันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) โดยทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 01

2 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 องค์ประกอบ
ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (X_1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (X_2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
(X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_4) ค่าใช้จ่ายที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน (X_5) สถานภาพครอบครัวแบบ
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน (X_6) สถานภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกกันอยู่ (X_7) สถานภาพ
ครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม (X_8) รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (X_9) และ
สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (X_{14})

3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน
ไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มี 2 องค์ประกอบเรียงลำดับจากที่มีอิทธิพล
มากที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) และบุคลิกภาพ (X_{10}) ซึ่งทั้ง 2

องค์ประกอบ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วง
ชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 21.90 มีความคลาด
เคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 381 มีค่าคงที่เท่ากับ 1 712

4 สมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตร
วิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบสามารถเขียนได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1\,712 + 307X_{13} + 192X_{10}$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐานสามารถเขียนได้ ดังนี้

$$Z = 342X_{13} + 228X_{10}$$

FACTORS AFFECTING LEISURE USE BEHAVIOR OF THE THIRD LEVEL SECONDARY,
GRADES 1-3 STUDENTS AT TRIMITRVITTAYALAI SCHOOL IN
SUMPANTHAWONG DISTRICT, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
WANRATA PARTIHUTTAKORN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2005

Wanrata Parthuttakorn (2005) *Factors affecting leisure use behavior of the third level ,secondary grades 1-3 students at Trimitrvittayalai school in Sumphantawong District, Bangkok* Master of Education, MEd (Educational Psychology) Bangkok Graduate School Srinakharinwirot University Thesis Adviser Assist prof Dr Totsaworn Maneesrikum Assoc Prof Waythanee Greethong

The purposes of this research were to study the relationship among the status of educational level, grade, budget per day, personality, self concept, family status, parental economics and achievement, interpersonal relationship between parental and student, interpersonal relationship between friends and student, school environment and leisure use behavior of the third level secondary, grades 1-3 students at Trimitrvittayalai school in Sumphanthawong district, Bangkok

The samples were consisted of 256 students The instrument was the leisure use behavior of the third level secondary, grades 1-3 students at Trimitrvittayalai school questionnaire The data were Analysis by Pearson Product Moment Correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis

The results were as follows

1 There were significantly positive Correlation among 4 factors Personality (X_{10}) Self concept (X_{11}) interpersonal relationship between student and parental (X_{12}) and interpersonal relationship between student and friends (X_{13}) at .01 level

2 There were no significantly Correlation among 10 factors secondary grade1 (X_1) secondary grade2 (X_2) secondary grade3 (X_3) students' academic achievement (X_4) Budget per day (X_5) family status (X_6) (X_7) (X_8) parental economics and achievement (X_9) school environment (X_{14})

3 Factors affecting leisure use behavior of the third level, secondary grades 1-3 students at Trimitrvittayalai School in Sumphantawong District, Bangkok, ranking from the most to the least were interpersonal relationship between student and friends (X_{13}) and Personality (X_{10}) at .01 levels These factors could predicted to leisure use behavior of the third level, secondary grades 1-3 students about percentage 21.90

4 The predicted leisure use behavior of the third level, secondary grades 1-3 students at Trimitrvittayalai School in Sumphantawong District, Bangkok were significantly predictor at .01 level They could showed in the following predicted equations

4.1 The predicted leisure use behavior of the third level, secondary grades 1-3 students at Trimitrvittayalai School in Sumphantawong District, Bangkok equations in term of raw score were as

$$\hat{Y} = 1712 + 307X_{13} + 192X_{10}$$

4.2 The predicted leisure use behavior of the third level, secondary grades 1-3 students at Trimitrvittayalai School in Sumphantawong District, Bangkok equations in term of standardized score were as

$$Z = 342X_{13} + 228X_{10}$$

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ของ

นายวันรัฐ ผาติหัตถกร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เวรณี กรีทอง)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดีและรวดเร็วได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร ทศพร มณีศรีขำ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง อาจารย์ดร พาสนา จุลรัตน์ กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้สละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำตลอดจนช่วยชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ อาจารย์ดร พาสนา จุลรัตน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ที่กรุณาสละเวลาในการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณนักเรียน โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัยช่วงชั้นที่3 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ รวมถึงเจ้าของเรื่อง บทความ เอกสารงานวิจัย ทุกเล่มที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่น่ารักในภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาการศึกษา 2546 ทุกคน ถ้าไม่มีเพื่อน ๆ ทุกคนคงไม่มีปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจ ถ้าไม่มีพวกคุณคงไม่มีผู้วิจัยในวันนี้ ขอขอบคุณสำหรับทุกกำลังใจ ทุกความห่วงใยเสมอมา

ขอขอบคุณกำลังใจและความห่วงใยมากมายจาก คุณสุชาดา พัฒนเกียรติชัย

สุดท้ายขอระลึกถึง พระคุณของคุณยายเป้า ปุรณโชติ คุณยายมะลิ สุขเพ็ง คุณพ่อสุภชาติ ผาติหัตถกร คุณแม่ดวงฤดี ปุรณโชติ คุณป้าเบญจพร ชูแก้วและครอบครัว คุณน้ากนกวรรณ ปุรณโชติ น้องที่น่ารักทั้ง 2 คนและญาติ ๆ ทุกท่านสำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือในทุกด้าน

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขออุทิศให้ ชิกมันต์ พรอยด์ ผู้ที่ชี้แนะให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงโลกอันน่าพิศวงของจิตวิทยา

วันรัฐ ผาติหัตถกร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	7
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง	14
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการใช้เวลาว่าง	22
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	46
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	46
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการศึกษาค้นคว้า	61
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	69
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	69
ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	69
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	69

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5(ต่อ) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ..	70
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล .. .	70
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า .. .	72
ข้อเสนอแนะ .. .	78
 บรรณานุกรม .. .	 80
 ภาคผนวก .. .	 86
ภาคผนวก ก .. .	87
ภาคผนวก ข .. .	90
 ประวัติย่อผู้วิจัย .. .	 105

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว – แบบแสดงตัว	27
2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานภาพครอบครัว	62
3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับบุคลิกภาพ ระดับมโนภาพแห่งตน ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ระดับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และระดับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร	64
4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ย แต่ละภาคเรียน ค่าใช้จ่ายที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน สถานภาพครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน บุคลิกภาพ มโนภาพแห่งตน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร	66
5 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์	67
6 แสดงองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เวลาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และผูกพันกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์อยู่ทุกลมหายใจ ถ้าควบคุมเวลาไม่ให้ล่องลอยไปโดยไม่มีจุดหมายได้ ก็สามารถสร้างผลงานต่าง ๆ ที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ เพราะเวลาเมื่อสูญเสียไปแล้วย่อมไม่อาจเรียกกลับคืนมาได้ แต่เราสามารถเลือกใช้เวลาในปัจจุบันและอนาคตให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลได้ หากรู้จักใช้เวลาอย่างคุ้มค่าที่สุด ก็เท่ากับว่าได้ประสบความสำเร็จในชีวิตนี้แล้วอย่างน้อยก็ได้ชื่อว่า เป็นคนที่มีคุณภาพในเรื่องการรู้จักใช้เวลา คนจำนวนมากยังไม่รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อาจเป็นเพราะขาดผู้นำทาง และขาดความฝึกฝนตนเองมาตั้งแต่เยาว์วัย โดยเป็นที่รู้จักอยู่แล้วว่า การปลูกฝังนิสัยอันดีงามนั้นควรเริ่มมาตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้ย่อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใหญ่และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องช่วยเอาใจใส่ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

การใช้เวลาว่างของเด็กนักเรียนนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ถ้าใช้เวลาในทางที่ผิดย่อมก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเอง เป็นปัญหาย่อยยากของสังคม แต่ถ้าใช้เวลาให้เหมาะสม คือรู้จักจัดเวลาในการเรียนหนังสือ จัดเวลาไว้ทำการบ้านดูตำราและทำงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียน หรือไม่ใช่เรื่องเรียนได้อย่างดีแล้วย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง รวมทั้งครอบครัวและสังคม (มายาวี สมบุญ 2535 : 88) ได้ศึกษาการใช้เวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการใช้เวลาว่างของนักเรียนนั้นมีความแตกต่างกันตามตัวแปรต่าง ๆ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งจะพบว่ามีทั้งในส่วนที่ใช้เวลาว่างแล้วเกิดประโยชน์ กับส่วนที่ใช้เวลาว่างแล้วไม่เกิดประโยชน์ โดยที่ในบางกรณีกลับทำให้เกิดปัญหาไม่ต่างกับตัวนักเรียนเองหรือสังคมขึ้นมา

โดยที่ปัญหาการใช้เวลาว่างนี้อาจจะดูเหมือนว่าไม่ใช่ปัญหาใหญ่ และมีความคิดว่าปัญหาอื่นๆที่เหมาะสมต่อการทำงานวิจัยนั้นยังมีอีกมาก แต่ความคิดเช่นนั้นเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องเสียทีเดียว ปัญหามากมายที่เกิดขึ้น เกิดจากการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม เช่น ปัญหาด้านรับผิดชอบตนเองในส่วนของการเรียนโดยที่เมื่อ นักเรียนใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม โดยการเล่นเกมนคอมพิวเตอร์ หรือ อินเทอร์เน็ตมากเกินไปซึ่งก็คือการใช้เวลาว่างของนักเรียนผู้นั้น จนทำให้ไม่มีเวลาทำการบ้าน ทบทวนบทเรียนได้ รวมถึงคนที่ไม่เอาใจใส่ในตนเอง ปัญหาด้านการเงินของตนเองหรือผู้ปกครอง โดยที่เมื่อนักเรียนนำเงินที่ได้มาเรียนที่โรงเรียนในแต่ละวันไปใช้ในการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ หรือซื้อหนังสือการ์ตูนอ่านจนหมด ก็จะทำให้ไม่มีเงินรับประทานอาหารและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของนักเรียน รวมทั้งอาจจะเกิดปัญหาอาชญากรรม เช่น ลักขโมย หรือริดไถเงินผู้อื่นมาอีก

ด้วย ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการใช้เวลาว่างของนักเรียนทำให้ผู้เกี่ยวข้องต้องหนักใจและช่วยกันแก้ไข อยู่ตลอดเวลา การขจัดปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องทราบสาเหตุที่แน่นอนก่อนว่า การที่นักเรียนใช้เวลาว่าง แตกต่างกันมีองค์ประกอบใดบ้าง เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา และหาวิธีแก้ไขต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยรู้จักกับอาจารย์ที่ทำหน้าที่ในการเป็นฝ่ายบริหารและการสอนนักเรียน โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยได้มีการสัมภาษณ์ท่านอาจารย์ ปรากฏว่า ในตอนนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการเล่นเกมนคอมพิวเตอร์ เกมออนไลน์มากเกินไป จนกระทั่งมีปัญหาอื่นๆตามมา เช่น ปัญหานักเรียนขาดความเอาใจใส่ในการเรียนและการส่งงาน ปัญหานักเรียนไม่มีเงินในการนำไปใช้จ่าย จนทำให้เกิดการลักขโมยเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการ สังเกตจึงได้รู้ว่าเกิดพฤติกรรมที่ท่านอาจารย์กล่าวจริง ทำให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาที่ไม่ควรปล่อยผ่านเลยไปได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาเบื้องต้นของนักเรียน ช่วง ชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 150- คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า “ท่านใช้เวลาว่างทำกิจกรรมใดบ้าง ?” คำตอบที่พบมากที่สุด คือ เล่นเกมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.66 ทำกิจกรรมต่าง ๆ กับ เพื่อน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 เล่นกีฬา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 อ่าน หนังสือการ์ตูน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และเที่ยวห้างสรรพสินค้า จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.33

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า “เพราะเหตุใดท่านจึงเลือกทำกิจกรรมนั้น ?” คำตอบที่พบมากที่สุด คือ รู้สึกสนุกที่ได้ทำกิจกรรมนั้น ชอบกิจกรรมนั้น จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 เพราะไม่รู้จะทำอะไร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ตามคำนิยม ตามเพื่อน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.33 เพราะมีเวลาว่างเยอะ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ทำให้มีสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้น พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างแตกต่างกันไป มีทั้งการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม และการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม ดังที่ (คำรน มาลาคำ) กล่าวว่า การรู้จักใช้เวลาว่าง จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต หากรู้จักนำเวลาว่างที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์เวลาว่าง เป็นเวลาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถนำมาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตต่อตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อม กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว และ ด้านสภาพแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

3 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน ซึ่งจะเป็ข้อมูลสำหรับ ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร นักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงปัญหาเพื่อเป็นแนวทางในการร่วมมือกันวางแผนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาในการใช้เวลาว่าง รวมทั้งให้เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่าง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 853 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 256 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane 1970 80-81) โดยใช้ระดับชั้นเป็นชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ จำแนกได้ตามสภาพ 2 สภาพดังนี้

1 ตัวแปรด้านสภาพส่วนตัว ได้แก่

1 1 ระดับชั้น

1 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1 3 ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน

1 4 บุคลิกภาพ

1 5 มโนภาพแห่งตน

2 ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมได้แก่

2 1 สภาพครอบครัว

2 2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2 3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2 4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2 5 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 พฤติกรรมการใช้เวลาว่าง หมายถึง การกระทำพฤติกรรม หรือ กิจกรรมต่าง ๆ ในเวลาที่นักเรียนเป็นอิสระอย่างแท้จริง คือ นอกเหนือจากเวลาเรียน นอกเหนือจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และนอกเหนือ จากการทำกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้ปกครอง ได้แก่ กิจกรรมด้านการเรียน กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านเกมส์และคอมพิวเตอร์ กิจกรรมด้านบันเทิง กิจกรรมด้านงานอดิเรก

2. องค์ประกอบด้านส่วนตัว หมายถึง ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ได้แก่ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน บุคลิกภาพ และมโนภาพแห่งตน

2 1 ระดับชั้น หมายถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ซึ่งวัดจากคะแนนเฉลี่ยทุกภาคเรียน

2 3 ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน หมายถึง จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวไปโรงเรียนในแต่ละวัน

2 4 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตซึ่งจะทำให้ นักเรียนผู้นั้นมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้แบ่งแบบสำรวจตามกิจกรรมเจเนกินส์ ได้แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

2 4 1 ลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว บุคลิกภาพที่มีลักษณะเยียบเฉยเก็บตัว เบื่อไม่ชอบสังคมกับคนอื่น ๆ มองเข้าสู่ตนเอง ชอบอ่านหนังสือ และค้นความตามลำพังมากกว่าที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ สนุกกับคนยาก มีการตระเตรียมก่อนทำ ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวังเกินไป ไม่ชอบกิจกรรมที่ตื่นเต้น โหลดโผน ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความเคร่งขรึม

ชอบความเป็นเจ้าระเบียบเรียบร้อย ความคุมความรู้สึกพอใจไม่พอใจไว้มาก มีพื้นอารมณ์ไม่เปลี่ยนแปลงง่ายดูน่าเชื่อถือ บางครั้งมองแต่ในแง่ร้ายยึดถือแบบมาตรฐานจรรยาบรรณของสังคมมาก

2 4 2 ลักษณะบุคลิกภาพแบบ แสดงตัว บุคลิกภาพที่มีลักษณะการแสดงออกที่มี อหยาศัยไมตรี ชอบเข้าสังคม มีเพื่อนมาก ชอบพูดคุยกับคนอื่น ไม่ชอบทำงานตามลำพัง ชอบทำกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบเสี่ยงทำอะไรที่มันลุ้น ก่อนข้างหุ่นหัน ชอบทำตลกขบขัน ไม่ชอบความจำเจ ไม่กังวล ชอบทำตามตามสบาย เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ชอบสนุกเร้าแรง มีแนวโน้มที่จะแสดงความก้าวร้าวและความรู้สึกออกมาตรง ๆ ไม่ค่อยน่าเชื่อถือ

2 5 มโนภาพแห่งตน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกต่อตนเองว่า ตนเองมีคุณลักษณะอย่างไร ประกอบด้วยคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังนี้

2 5 1 มโนภาพแห่งตนด้านความสามารถทางร่างกาย หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับทักษะ ความสามารถและความอดทนทางด้านกีฬา เกมส์ และ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางร่างกาย

2 5 2 มโนภาพแห่งตนด้านลักษณะทางกายภาพ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับลักษณะภายนอกโดยรวมของตนเอง ได้แก่ ลักษณะท่าทาง และรูปร่างหน้าตา

2 5 3 มโนภาพแห่งตนด้านการเรียนและกิจกรรมทั่วไปในโรงเรียน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งสภาพภายในโรงเรียน

2 5 4 มโนภาพแห่งตนด้านการรับรู้ตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องคุณค่าของตนเอง การเคารพนับถือตนเอง และความรู้สึกมั่นใจในตนเอง

3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน ได้แก่ สภาพครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

3 1 สภาพครอบครัว หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวจำแนกเป็น บิดามารดาอยู่ร่วมกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ และบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม

3 2 สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของครอบครัวที่ได้รับต่อเดือน

3 3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติของนักเรียนกับผู้ปกครอง หรือบิดา มารดา และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองหรือบิดามารดากับนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันดังนี้

3 3 1 การปฏิบัติของนักเรียนที่มีต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การเชื่อฟังการอบรมสั่งสอน ทั้งด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว การเงิน การเรียน การให้ความรัก ความห่วงใย และช่วยเหลืองานในครอบครัว

3 3 2 การปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความอบอุ่นการเอาใจใส่ การดูแลสุขภาพ การอบรมสั่งสอน รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียน

3 4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อน ปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน ด้านการเรียน ตลอดจนเรื่องส่วนตัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน และการสนทนาในเรื่องส่วนตัว ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนม ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

3 5 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักเรียน วัดได้จากแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

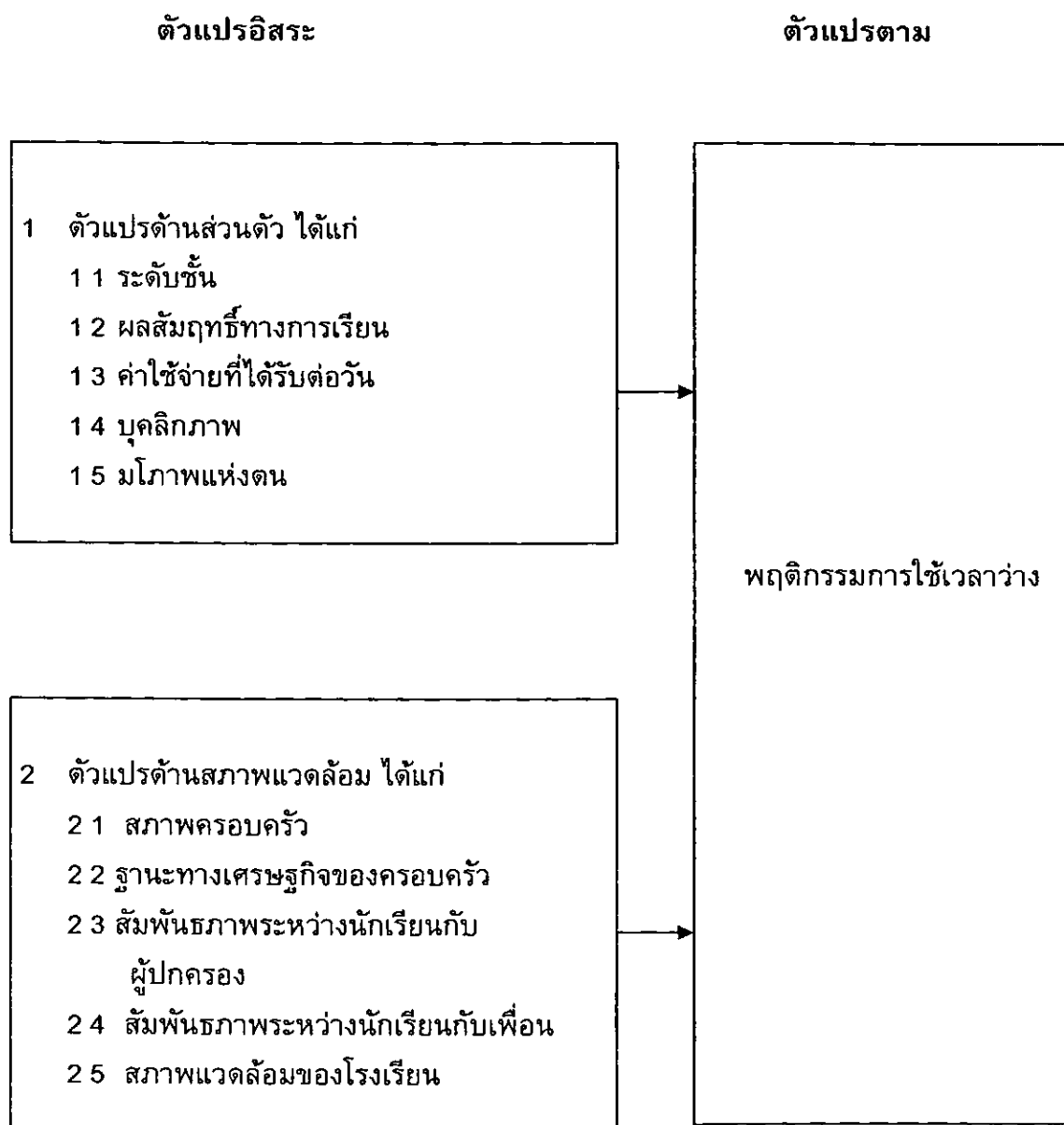
3 5 1 ด้านการให้บริการนักเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อบริการด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดตั้ง เช่น บริการอาหารกลางวัน บริการด้านสุขภาพ บริการแนะแนว บริการห้องสมุด

3 5 2 กิจกรรมนักเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม ต่าง ๆ ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนจัดขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่นักเรียน เช่นกิจกรรม การปกครอง กิจกรรมสหนาการ และการกีฬา กิจกรรมส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม และกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์

3 5 3 อาคารสถานที่ หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อลักษณะของสถานที่ภายในโรงเรียน เช่น อาคารสถานที่ ห้องสมุด โรงอาหาร สถานที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในโรงเรียน การตกแต่งบริเวณ ความสะอาดของอาคารและบริเวณ การบำรุงรักษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการด้านความปลอดภัย

3 5 4 การปกครอง หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนในการมีส่วนกำหนดข้อตกลงทั้งหมดภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงการควบคุมดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของโรงเรียน และข้อตกลงที่ได้มีการจัดทำขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมุติฐานในการวิจัย

1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2 องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

1 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

1 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

2 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

2 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

1 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

1 1 1 ความหมายของเวลาว่าง

เวลาว่างมีความสำคัญกับการดำรงชีวิตของทุกคน หลังจากประกอบภารกิจหน้าที่ประจำแล้วก็จะมีเวลาว่างเหลืออยู่ เราสามารถใช้เวลาว่างที่เหลือเหล่านั้นนำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของเวลาว่าง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่ (2527 : 12) ได้กล่าวถึงความหมายของ “เวลาว่าง” (Leisure) ว่าเป็นเวลาที่เป็นอิสระไม่ว่าจะเป็นความอิสระในหน้าที่การงานหรือธุรกิจใดๆ ก็ตาม เป็นเวลาที่นอกเหนือจากงานประจำหรือเวลานอกเหนือจากงานที่จำเป็นทั้งหลาย รวมทั้งเวลานอกเหนือจากการนอนหลับด้วย

แนช (จรินทร์ ธานีรัตน์ 2528 : 16 , อ้างอิงจาก Nash nd) กล่าวว่าเวลาว่าง (Leisure) หมายถึงเวลาที่ว่าง (Free time) จากกิจกรรมที่จำเป็นอื่นๆ อาทิเช่น ว่างจากงานประจำ เวลานอนหลับและเวลาที่ประกอบกิจวัตรประจำวัน สวณันทนาการ หมายถึง การใช้เวลาว่างนั้นเพื่อประโยชน์คุณค่าในทางดีงาม จากการเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ถ้าเด็กเรียกกิจกรรมนั้นว่า การเล่น (Play) ถ้าหากเป็นคนหนุ่มสาวและผู้ใหญ่ก็เรียกว่า เป็นกิจกรรมนันทนาการ

สมบัติ กาญจนกิจ (2535 : 28 – 29) ได้กล่าวถึงความหมายของเวลาว่างไว้ดังนี้ เวลาว่างมาจากภาษาลาติน คือ Leisure แปลว่า การได้รับอนุญาตอิสระจากการงานหรือหน้าที่ นอกเหนือจากงานประจำมีอิสระจากการงานหรือหน้าที่ นอกเหนือจากงานประจำมีอิสระที่จะทำอะไรตามใจปรารถนา ความหมายในเรื่องของการศึกษาเวลาว่างมีแนวคิด 5 ความหมาย คือ

1 ทิศนะของเวลาว่างแบบดั้งเดิม เวลาว่างคือ เวลาที่ไม่ทำงาน

2 เวลาว่าง คือ หน้าที่ของสังคมชนชั้น

3 เวลาว่าง คือ กิจกรรมที่กระทำในช่วงเวลาว่าง

4 เวลาว่าง คือ เวลาอิสระ

5 เวลาว่าง คือ วิถีชีวิต หรือสภาพที่เกิดขึ้นที่ต้องการให้บุคคลประสบความสำเร็จที่เขาต้องการจะทำได้ นอกจากนั้นได้กล่าวถึงลักษณะและองค์ประกอบของกิจกรรมเวลาว่าง ดังนี้

ก ระดับของควมมีอิสระภาพ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเวลาว่าง และการตัดสินใจเป็นเวลอิสระ ปราศจากการควบคุม เป็นการใช้เวลาว่างอย่างอิสระในการเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นเป็นการแสดงออกโดยอิสระเป็นกิจกรรมดีหรือไม่ดีก็ได้

ข การแสดงออกแห่งตน เวลาว่างเน้นในเรื่องการที่บุคคลได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแสดงออกแห่งตน สามารถจัดขึ้นได้ในสถานการณ์ที่มีความสนใจ

ค ความพึงพอใจกิจกรรมเวลาว่างจะต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจไม่เน้นกฎกติกา

กอดบี และปากเกอร์ (Godbey and Parker 1972 180 – 181) ให้ความหมายและความสำคัญของการใช้เวลาว่างว่า การใช้เวลาว่างมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นช่วงที่บุคคลใช้เวลาเพื่อตนเองอย่างเต็มที่หลังจากการทำงานประจำและการทำกิจกรรมที่ผูกมัดต่างๆ แล้วนอกจากนั้น การใช้เวลาว่างและนันทนาการยังช่วยสร้างพื้นฐานของคนเกี่ยวกับความต้องการและที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น การที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา ศิลปะ วิทยาศาสตร์และธรรมชาติต่างๆ จะทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินได้ ผ่อนคลายความเครียด มีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษ และมีความเป็นอิสระ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมต่างๆ ทั่วไป กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมในเวลาว่างจึงมีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ทุกคนทุกแห่งทั้งในเมืองและชนบท และยังเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนของประเทศชาติและโลกอีกด้วย

วิสคอฟ (Weiskopf 1975 3) ได้กล่าวถึงเวลาว่างไว้ดังนี้ “เวลาว่าง” (Leisure) โดยทั่วไปหมายถึง เวลาอันอิสระของบุคคลหลังจากปฏิบัติกิจกรรมที่จำเป็นและว่างจากการทำงานประจำ เวลาว่างเป็นช่วงเวลาที่เป็นส่วนตัวอย่างสมบูรณ์หลังจากเสร็จสิ้นจากงานประจำและปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ในช่วงเวลาอิสระที่บุคคลสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามความพอใจ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

เพลโต (Plato 1978 3) ได้ให้ความหมายของเวลาว่างไว้ 3 ประการ คือ

1 เวลาว่างเป็นเวลาที่เหลืออยู่

2 เวลาว่างเป็นเวลาที่เป็อิสระจากกิจกรรมอื่นๆ

3 เวลาว่างเป็นเวลาที่เป็ตัวของตัวเองหรือความเป็นอิสระจากสภาพ จิตใจ ที่จดจ่ออยู่กับงานหรือสิ่งต่างๆ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า เวลาว่างเป็นเวลาอิสระที่ทุกคนมีอิสระในการที่จะทำกิจกรรมใดๆ ก็ได้ที่ตนเองชอบ เพื่อให้ตนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำ และเป็นการส่งเสริมความต้องการของบุคคล

1 1 2 ความสำคัญของการใช้เวลาว่าง

เวลาว่างนับเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนที่ใช้เวลาในการเล่าเรียน เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง ต่อวัน เวลาที่เหลือจะเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับประกอบ กิจกรรมต่างๆ ถ้าใช้เวลาว่างนี้ให้เป็นประโยชน์จะเป็นสิ่งสำคัญกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ให้ความสำคัญและความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้เวลาว่าง ดังนี้

ฟอง เกิดแก้ว (2527 33) กล่าวว่า เวลาว่างเป็นเวลาที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ด้วย พัฒนาคุณภาพ สร้างมนุษย์สัมพันธ์ สร้างความเป็นพลเมืองดีและพัฒนาบุคคลเป็นอย่างดี อีกด้วย

ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่ (2527 12) กล่าวถึงความสำคัญของการใช้เวลาว่างว่า การรู้จักใช้เวลาว่างเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งอย่างหนึ่งของมนุษย์ ผู้ฉลาดพึงแสวงหาวิธีพักผ่อนโดยใช้กิจกรรมต่างๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมซึ่งจะเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการความสนใจและความพึงพอใจของผู้นั้น กิจกรรมที่อาจใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจนั้นมีมากมายหลายชนิดซึ่งอาจเลือกได้ตามความสมัครใจ การประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจนี้ ควรทำเมื่อมีเวลาว่าง เช่น เวลาที่เหลือจากงานประจำ เวลาที่เหลือจากการหลับนอน หรือเวลาจากการประกอบ กิจกรรมประจำวันต่างๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมนุษย์จึงมีความจำเป็นต้องประกอบกิจกรรมบางอย่างในยามว่าง เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดและความเมื่อยล้าต่างๆ กิจกรรมเหล่านั้นควรเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม บางคนประกอบกิจกรรมที่ไม่พึงปรารถนาบางอย่าง เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของตนเอง

ปธาน สุวรรณมงคล (2533 80) ได้กล่าวว่าเวลานับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและไม่อาจสะสมไว้ได้เหมือนทรัพยากรอื่นๆ คนส่วนมากจะมองไม่เห็นความสำคัญของเวลาว่าง เนื่องจากเห็นว่าเวลานั้นมีอยู่แล้ว ไม่ต้องไปขวนขวายหามาให้เหนื่อยมาก ดังนั้น เวลา จึงเป็นทรัพยากรที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ ดังคำกล่าวที่ว่า “เวลาและวารีไม่คอยใคร”

วิวัฒน์ พวงมะลิ (2533 17) กล่าวว่า เวลามีความสำคัญต่อเรามาก เพราะเวลาเป็นทรัพยากรที่จำกัดที่สุด เวลาเป็นสิ่งที่วัดคุณค่า เป็นเครื่องหมายการเจริญเติบโต เป็นทรัพยากรที่ล้ำค่าเป็นเวทีชีวิต เป็นสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลง เป็นตัวสร้างความหวัง เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนเป็นตัวกำหนดพัฒนาการของมวลสรรพสิ่งในโลกของเรา

สมบัติ กาญจนกิจ (2533 37 – 38) ได้สรุปให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้เวลาว่างไว้ดังนี้

- 1 ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกาย
- 2 ช่วยให้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์
- 3 ทำให้จิตใจสดชื่นแจ่มใส
- 4 ทำให้ครอบครัวได้แสวงหาความสุขร่วมกัน
- 5 ทำให้มีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน
- 6 ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม
- 7 สร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดี
- 8 สร้างรายได้พิเศษนอกเหนืองานปกติ

สมบัติ กาญจนกิจ (2535 41) ได้สรุปให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้เวลาว่างไว้ ดังนี้

คือ

- 1 ช่วยให้ผู้คลและชุมชนได้รับความสนุกสนาน มีความสุขในชีวิต และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 2 ช่วยให้ผู้คลและชุมชนพัฒนาสุขภาพจิต และสมรรถภาพทางกายที่ดี เกิดความสมดุลของชีวิต
- 3 ช่วยป้องกันอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางไม่พึงประสงค์ของเยาวชนและเด็ก
- 4 ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี การที่ชุมชนได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ จะได้เรียนรู้ในเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบ คุณค่าทางสังคม เศรษฐกิจ เสรีประชาธิปไตย ลดความเห็นแก่ตัว สร้างคุณค่า จริยธรรม ความมีน้ำใจ การให้บริการ รู้จักอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมของความเป็นพลเมืองดี
- 5 ส่งเสริมการพัฒนาอารมณ์สุข ช่วยส่งเสริมให้รู้จักพัฒนาการ ควบคุมอารมณ์และบุคลิกภาพที่ดีอีกด้วย
- 6 ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ เช่น การละเล่นพื้นเมือง ประเพณีพื้นบ้าน ส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะคติ และความซาบซึ้ง
- 7 ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติและไต่เขา เป็นต้น
- 8 ส่งเสริมการบำบัดรักษาการใช้เวลาว่างแก่คนป่วย ซึ่งกำลังต่อสู้กับความทุกข์ทางกายหรือจิต กิจกรรมนันทนาการประเภทกีฬา จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาร่างกาย กิจกรรมนันทนาการทางสังคมช่วยสร้างขวัญกำลังใจผู้ป่วย
- 9 ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ ช่วยให้ผู้คลได้แสดงออก ฝึกการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมเกมกีฬา และกีฬาเพื่อการแข่งขัน ช่วยเสริมสร้างความสามัคคี และความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ

1 1 3 ประเภทของเวลาและการใช้เวลาว่างทางนันทนาการ

1 1 3 1 ประเภทเวลา หมายถึง เวลาเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการดำเนินชีวิตของคนเรา ควรมีการจัดสรรเวลาแต่ละประเภทให้เหมาะสม ในการประกอบภารกิจต่างๆ หรืองานประจำ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของงาน ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ มีนักการศึกษา นักวิชาการได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเภทของการใช้เวลา ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้รวบรวมประเภทของการใช้เวลาไว้ ดังนี้

1 เวลาที่ใช้ในการทำงาน คือ เวลาที่ใช้ประกอบอาชีพ หากเป็นนักเรียนนักศึกษา ก็คือ เวลาในการเรียนหนังสือ

2 เวลาที่ใช้ในการนอนหลับ

3 เวลาเพื่อการทำกิจวัตรประจำวัน

4 เวลาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

เมธี ปิลันธนาพันธ์ (2528 : 8) ได้แบ่งเวลาออกเป็น 5 ชนิด ได้แก่

1 กิจกรรมอาชีพ เป็นการใช้เวลาเพื่อเลี้ยงปากท้อง และปัจจัยการครองชีพของตนเองและครอบครัว ประมาณ 6 ชั่วโมง หรือ 1 ใน 4 ของเวลา 1 วัน

2 กิจกรรมครอบครัวเป็นกิจกรรมที่จะต้องใช้เวลาเพื่อความสุขสมบูรณ์ สงบสุข ความมั่นคง ทั้งนี้รวมถึง การอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวด้วย

3 กิจกรรมชุมชน เป็นการใช้เวลาเพื่อความร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรหรือสถาบันต่างๆ ในชุมชน เช่นงานวัด การช่วยจัดกิจกรรมของศาสนา การพัฒนาชุมชน กิจกรรมเพื่อความมั่นคง และอื่นๆ

4 กิจกรรมการพักผ่อน และการสังคม เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลามากที่สุด ได้แก่ การนอน เที่ยวดูทีวี ฟังเพลง เป็นต้น

5 กิจกรรมเพื่อสุขภาพ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งเพื่อการตรวจร่างกาย การรักษาความเจ็บไข้ การออกกำลังกาย เป็นต้น ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญของการใช้เวลาด้านนี้เป็นอันดับสุดท้าย

สุขใจ น้ามุด (2536 : 44) ได้แบ่งประเภทของการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ 3 ประเภท คือ

1 การใช้เวลาเพื่อการทำงานอาชีพ ควรใช้วันละ 10 ชั่วโมง เพื่อประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้สำหรับเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว

2 การใช้เวลาเพื่อสุขภาพร่างกาย ควรใช้เวลาวันละ 10 ชั่วโมง เพื่อรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน ออกกำลังกาย และอื่นๆ จะทำให้สุขภาพแข็งแรงและประหยัดค่าหมอ

3 การใช้เวลาว่าง เพื่อการพักผ่อน บันทึกลง ท่างานอดิเรก ควรใช้วันละ 4 ชั่วโมง จะทำให้มีผลดีทางด้านอารมณ์ จิตใจ หรืออาจก่อให้เกิดรายได้บางส่วนด้วย

ยูริส (Uris 1970 : 16) ได้แบ่งเวลาเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะงานที่ต้องใช้เวลาแตกต่างกันคือ

1 เวลาที่ต้องใช้อย่างคงที่ (Fixed) ได้แก่ เรื่องที่ต้องปฏิบัติในสัปดาห์ที่มีลักษณะสม่ำเสมอและไม่อาจตัดทอนได้เลย

2 เวลาที่พอยืดหยุ่นได้ (Semi – flexible) ได้แก่ เรื่องที่พอจะเพิ่มลดหรือยืดหยุ่นเวลาในการปฏิบัติงานพอสมควร

3 เวลาที่สามารถแปรเปลี่ยนได้ (Variable) ได้แก่ เรื่องที่สามารถจะระงับโดยเปลี่ยนไปใช้ทางเลือกอื่น อาจจะรอไว้ทำภายหลังหรือสามารถเพิ่มลดเวลาเรื่องนั้นๆ ได้เต็มที่

1 1 3 2 ประเภทการใช้เวลาว่างทางนันทนาการ

การที่บุคคลหรือชุมชนได้ใช้เวลาว่างในการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของตนเอง แล้วก่อให้เกิดผลในการพัฒนาตนเอง ทางด้านอารมณ์ สังคม มีความคิดสร้างสรรค์ สนุกสนาน สงบสุข สิ่งเหล่านี้จะต้องอาศัยกิจกรรมนันทนาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของการใช้เวลาว่างทางนันทนาการไว้ ดังนี้

จรินทร์ ชานีรัตน์ (2528 155 – 173) ได้กล่าวถึงประเภทของการใช้เวลาว่างด้านกิจกรรมนันทนาการ ไว้ดังนี้

- 1 นันทนาการประเภทการฝีมือและศิลปหัตถกรรม
- 2 นันทนาการประเภทเกม กีฬา กรีฑา
- 3 นันทนาการประเภทดนตรีและร้องเพลง
- 4 นันทนาการประเภทละคร ภาพยนตร์
- 5 นันทนาการในทางงานอดิเรก
- 6 นันทนาการประเภทกิจกรรมทางสังคม
- 7 นันทนาการประเภทเดินร่ำ
- 8 นันทนาการประเภทนอกสถานที่ (นอกเมือง)
- 9 นันทนาการประเภทอ่าน พูด เขียน และวรรณกรรม
- 10 นันทนาการประเภทกิจกรรมพิเศษ
- 11 นันทนาการประเภทอาสาสมัคร

1 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

1 2 1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ในส่วนของงานวิจัยในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่างของนักเรียน ได้รวบรวมไว้ดังนี้

จากการศึกษาเอกสารที่เผยแพร่เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในประเทศสหพันธ์รัฐสาธารณรัฐเยอรมัน (Federal Republic of Germany 1986 เอกสารแผ่นพับ) ได้กล่าวถึงเยาวชน

เยอรมันเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างกิจกรรมเวลาว่างของเยาวชนเยอรมัน มีอายุเฉลี่ย 15 – 20 ปี โดยเสนอเป็นร้อยละของคนสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยเรียงลำดับ ดังนี้

1	เล่นกีฬา	ร้อยละ	45
2	สนทนาในกลุ่มเพื่อน	ร้อยละ	37
3	เดินร่ำและออกนอกบ้าน	ร้อยละ	32
4	อ่านหนังสือ	ร้อยละ	28
5	ฟังเพลง	ร้อยละ	20
6	ขับรถยนต์ขี่มอเตอร์ไซด์ ใช้เวลาว่างอยู่กับเพื่อนชาย หรือใช้เวลาว่างอยู่กับเพื่อนหญิง	ร้อยละ	15
7	ทำการฝีมือประกอบอาหาร	ร้อยละ	14
8	นอนกลางวัน เดิน พุดคุย ตกปลาเดินทางไกล	ร้อยละ	12
9	เล่นดนตรี	ร้อยละ	11
10	ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ วาดรูป ถ่ายรูป	ร้อยละ	8
11	ดูโทรทัศน์ วีดีโอ	ร้อยละ	5

แคปแลน (Kaplan 1975 90) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เวลาว่างของชนชาติต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า เพศ มีส่วนกำหนดการทำกิจกรรมในยามว่าง เช่น เด็กชายชอบเล่นฟุตบอล แต่เด็กหญิงชอบเล่นเน็ตบอล แม้ว่าในปัจจุบันจะมีกระแสเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีก่อให้เกิดความทัดเทียมกับบุรุษยิ่งขึ้น ทั้งด้านการทำงานและการทำกิจกรรมต่างๆ ก็ตาม แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แม้ในกรณีการใช้เวลาว่าง

ฮูด (Hood 1993 33) ได้การศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานและการรับรู้ทางครอบครัว กับรูปแบบการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่น โดยได้ตั้งสมมุติฐานว่า เด็กวัยรุ่นจะยังคงใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว และอิทธิพลของครอบครัวจะส่งผลต่อวิถีชีวิตของเขา ทั้งนี้ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบทางจิตวิทยาสำหรับเด็กวัยรุ่นกับความพึงพอใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ของการใช้เวลาว่างกับพื้นฐาน และการรับรู้ทางครอบครัว องค์ประกอบทางจิตวิทยา สามารถนำมาประกอบในการวัดการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่น

วิดเมอร์ (Widmer 1994 3878) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาว่างกับพฤติกรรมที่แสดงถึงภาวะทางจริยธรรม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยสร้างแบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาว่างกับพฤติกรรมที่แสดงถึงภาวะทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องในการแบ่งแยกกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นที่มีปัญหา กับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นปกติ โดยพิจารณากิจกรรมใช้เวลาว่างเป็นหลัก โครงสร้างของแบบทดสอบประกอบด้วยเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของกลุ่มวัยรุ่นที่มีปัญหา และจากการหาความสัมพันธ์ทางสถิติโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่เป็นการปฏิบัติของกลุ่มวัยรุ่น กับเกณฑ์ประเมินค่าแบบ เอแอลแอลเอส (Appropriate

Leisure Lifestyle Scale Alls) มีค่าเป็นบวก ส่วนค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่เป็นความรู้สึกของกลุ่มวัยรุ่นกับเกณฑ์ประเมินค่า เอแอลแอลเอส มีค่าเป็นลบ

เรย์มอร์ (Raymore 1995 702) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในช่วงเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นในมหาวิทยาลัย จนถึงช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของรูปแบบพฤติกรรมการใช้เวลาว่างตามช่วงวัยดังกล่าวได้แก่ เพื่อสนิทและผู้ปกครอง รูปแบบการใช้เวลาว่างที่ทำการศึกษได้แก่ ระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมที่บ้าน และกิจกรรมใช้เวลาว่างที่เสี่ยงอันตราย นักเรียนเมื่ออยู่ในช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างในเกณฑ์ต่ำ และจะเปลี่ยนแปลงโดยเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างสูงขึ้น เมื่อเข้าเรียนในระดับวิทยาลัยและเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นกล่าวคือ จะเข้าร่วมในกิจกรรมการใช้เวลาว่างน้อยลง

บราวน์ (Brown 1995 3413) ได้ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานตามหน้าที่ จำนวนของเวลาว่างกับความพึงพอใจกับการใช้เวลาว่าง ของครูผู้สอนหญิง ในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความพึงพอใจในงานตามหน้าที่กับจำนวนเวลาว่าง และความพึงพอใจกับการได้ใช้เวลาว่าง ส่วนค่าความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานตามหน้าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กับความพึงพอใจกับการใช้เวลาว่างและค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความพึงพอใจกับการได้ใช้เวลาว่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับจำนวนของเวลาว่าง

นิสเบท (Nisbet 1995 75) ได้ศึกษา เรื่องรูปแบบการจัดโปรแกรมการใช้เวลาว่าง ให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ที่มีความผิดปกติทางสมองช้า (Mental retard) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวบ่งบอกถึงความสำเร็จ ในการจัดโปรแกรมการใช้เวลาว่างให้นักเรียนดังกล่าว ได้แก่ ประสบการณ์ของครูผู้สอน ระดับของครูผู้สอนปีที่จบการศึกษา ความต้องการของนักเรียน

แม็คโดเวล (Mcdowell 1996 4353) ได้ศึกษา เรื่องความปรารถนาและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่าง เปรียบเทียบระหว่างเด็กวัยรุ่นปกติกับเด็กวัยรุ่นที่มีความผิดปกติทางสมองเรียนช้า ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มมีความปรารถนาสูงที่จะใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการ ส่วนกิจกรรมที่เด็กทั้ง 2 กลุ่ม ได้เข้าร่วมในเวลาว่างได้แก่ การฟังดนตรี ดูภาพยนตร์ ดูโทรทัศน์ จักรกลุ่มสนทนา วายน้ำ พุดโทรทัศน์ ชมกีฬา ส่วนกิจกรรมที่เด็กทั้ง 2 กลุ่ม เข้าร่วมในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ การจับจ่ายสิ่งของ การกินอาหารนอกบ้าน และการอ่านหนังสือ นอกจากนั้น ยังพบปัญหาอุปสรรคที่ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามที่ตนปรารถนาได้ ก็คือ ความจำกัดทางด้านเวลา และโอกาส เด็กวัยรุ่นที่มีความผิดปกติทางสมองมีความปรารถนาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าเด็กวัยรุ่นปกติ

คีเวล (Kivel 1996 1322) ได้ศึกษา เรื่องบทบาทของการใช้เวลาว่างในฐานะที่เป็น ข้อมูลสำคัญ เป็นดัชนีที่แสดงถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศประเภทเลสเบียน เกย์ ไบเซ็กชวล กับเยาวชน กลุ่มอายุ 19 – 23 ปี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบของการใช้เวลาว่างมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ การใช้เวลาว่างของเยาวชนในกลุ่มดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ พวกเขาเหล่านั้น พัฒนาความเข้าใจตนเอง นอกจากนั้นเขาได้สรุปว่า เยาวชนซึ่งมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนทางเพศจะเลือกกิจกรรมการใช้เวลาว่างให้สอดคล้องต่อการรับรู้และความเข้าใจในตนเอง

วัตสัน (Watson 1997 3251) ได้ศึกษา เรื่องผลกระทบของทัศนคติและแรงจูงใจ ของ การใช้เวลาว่างที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกาย ของนักศึกษาในวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างวันละ 2 – 3 ชั่วโมง ในการดูโทรทัศน์หรือทำ กิจกรรมที่ไม่มีการเคลื่อนไหว ซึ่งเขาสรุปไว้ว่านักศึกษามีเวลาว่าง แต่ไม่ใช้เวลาว่างในการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกายขาดทัศนคติที่ดี ขาดแรงจูงใจ ตลอดจนไม่เห็นความสำคัญ ของกิจกรรมนันทนาการการออกกำลังกาย เพื่อนันทนาการ

1 2 2 งานวิจัยในประเทศไทย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศไทย ด้านการใช้เวลาว่างของนักเรียนได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ทำการศึกษาและวิจัยในเรื่องนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยในส่วนที่ เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

ดวงใจ สิทธิไชย (2521 109) ได้ศึกษา เรื่องการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 882 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ เพื่อหาความรู้และความบันเทิง การหารายได้พิเศษมีน้อยโดยการทำฝีมือ และพับถุงกระดาษขาย ด้านกีฬาสนใจเล่นฟุตบอลและ บาสเกตบอล ดนตรีที่ชอบคือ กีตาร์ และกลอง ด้านการท่องเที่ยวชอบไปชายทะเล ด้านการทำงานอดิเรกส่วนมากจะเป็นผู้รับบริการมากกว่าเป็นผู้ลงมือหรือสร้างสรรค์ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังพบว่าเพศกับการใช้เวลาว่างมีการใช้เวลาที่แตกต่างกัน จากการศึกษพบว่า นักเรียนชายและ นักเรียนหญิงใช้เวลาที่แตกต่างกันทั้งทางด้านการเรียน การเล่นกีฬา การเล่นดนตรี การช่วย ทำงานบ้าน การฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์และภาพยนตร์ การทัศนศึกษา และการทำงานอดิเรก

ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์ (2523 58) ได้ศึกษา เรื่องการใช้เวลาว่างและกิจกรรม นันทนาการ ของประชากรกรุงเทพมหานคร ตลอดจนปัญหาการใช้เวลาว่างในแหล่งนันทนาการที่ จัดโดยรัฐและเอกชน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ข้อมูลที่ได้จากหน่วยราชการต่างๆ เช่น สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ได้ จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและนำไปถามประชากรกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งเป็นเขต (Cluster Random Sampling) ตามการแบ่งเป็นท้องที่การศึกษา จำนวน 5 ท้องที่ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 500 คน ได้

แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น คิดเป็นร้อยละ 89.20 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบทางสถิติ หาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า ประชากรในกรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมายในการใช้เวลาว่างหลายประการ คือ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกาย เพื่อสุขภาพและความสมบูรณ์ของร่างกาย เพื่อให้จิตใจสดชื่นแจ่มใส เพื่อแสวงหาความสุขร่วมกับครอบครัว เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามลำดับ ช่วงเวลาที่ประชากรกรุงเทพมหานครมีเวลาว่างมักเป็นเวลาหลังจาก 18 นาฬิกา และมีเวลาว่างมากที่สุดในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ตามลำดับ กิจกรรมนันทนาการที่ประชากรกรุงเทพมหานคร ประกอบเป็นประจำ ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือ นอกจากนั้นมักชอบไปเดินชมและซื้อสินค้าตามห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ตลาดนัด โรงมหรสพและสนามกีฬาต่างๆ แหล่งนันทนาการที่ประชากรกรุงเทพมหานคร ต้องการให้กรุงเทพมหานครจัดให้มากที่สุด คือ สวนสาธารณะ สนามกีฬาประเภทต่างๆ ตลาดนัดห้องสมุด สระว่ายน้ำ สนามเด็กเล่น และสวนหย่อม ในช่วงเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2523 ประชากรกรุงเทพมหานครไปใช้เวลาว่างในสวนสัตว์ดุสิต และห้องสมุดประชาชนมากตามลำดับ และได้สรุปการสำรวจไว้ดังนี้

1	ชมรายการโทรทัศน์	ร้อยละ	69
2	ฟังรายการวิทยุ	ร้อยละ	64
3	อ่านหนังสือวรรณกรรม	ร้อยละ	56
4	สนทนาและเล่นกับลูกและครอบครัว	ร้อยละ	37
5	ตกแต่งบ้านเรือน งานอดิเรก	ร้อยละ	62
6	เดินชมและซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	ร้อยละ	33
7	เล่นกีฬา และดนตรี	ร้อยละ	30

กิจกรรมนันทนาการในช่วงวันสุดสัปดาห์ที่ชาวกรุงเทพมหานคร ให้ความนิยม ดังต่อไปนี้

1	ดูแลปรับปรุงบ้าน ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์	ร้อยละ	94
2	ชมรายการโทรทัศน์	ร้อยละ	73
3	เยี่ยมญาติ เพื่อน	ร้อยละ	60
4	อ่านหนังสือวรรณกรรม	ร้อยละ	53
5	งานอดิเรก เย็บปักถักร้อย	ร้อยละ	50
6	ท่องเที่ยวต่างจังหวัด ค่ายพักแรม	ร้อยละ	37
7	ชมรายการมหรสพ และสวนสาธารณะ	ร้อยละ	36
8	เล่นดนตรี และกีฬา	ร้อยละ	34
9	เดินชมและซื้อของตามห้างสรรพสินค้า	ร้อยละ	34
10	ไปทำบุญ	ร้อยละ	21

สำหรับแหล่งนันทนาการที่ชาวกรุงเทพมหานคร เข้าร่วมมากที่สุด ได้แก่

1	ศูนย์การค้า และห้างสรรพสินค้า	ร้อยละ	37
2	ตลาดนัด	ร้อยละ	26

3	โรงมหรสพ	ร้อยละ	26
4	สวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น	ร้อยละ	18
5	สนามกีฬา และสระว่ายน้ำ	ร้อยละ	14
6	วัดและโบสถ์ทางศาสนา	ร้อยละ	14
7	สวนสนุก	ร้อยละ	9
8	ห้องสมุดประชาชน	ร้อยละ	4

วาสนา คุณาภิสิทธิ์ (2523 24) ได้ศึกษา เรื่องการใช้เวลาว่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่นักเรียนสนใจและทำมากที่สุด ในเวลาว่าง คือ กิจกรรมบันเทิง รองลงมาคือกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมการอ่านหนังสือ นักเรียนใช้เวลาว่างส่วนมากที่โรงเรียน โดยเข้าร่วมกิจกรรม ทักษะศึกษา และกีฬา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ หลังโรงเรียนเลิก กิจกรรมที่นักเรียนทำมากที่สุดคือ การพูดคุยกับเพื่อน ประเภทของกิจกรรมกีฬาที่นักเรียนชอบมากคือ ว่ายน้ำ จักรยาน แบดมินตัน เกม ต่อสู้ป้องกันตัว ฟุตบอลและวอลเลย์บอล ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบในการใช้เวลาว่างคือ เวลา อุปกรณ์ และสถานที่ไม่เพียงพอ จากการทดสอบทำที่ พบว่า นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง และนักเรียนโรงเรียนราษฎร์กับนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล มีความสนใจเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมในเวลาว่างนอกเวลาเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 01 ยกเว้นกิจกรรมกีฬา ศิลปหัตถกรรมและประดิษฐ์สิ่งของจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 01

สำเริง จันทร์โอกุล (2524 119) ได้ศึกษา เรื่องการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนใช้เวลาว่างในด้านการเรียน การอ่านหนังสือ การทำงานอดิเรกประเภทที่ต้องลงมือสร้างสรรค์เองมีน้อย นักเรียนส่วนใหญ่สนใจอ่านหนังสือพิมพ์รายวันและการ์ตูนมากกว่าหนังสือประเภทอื่น

มายาวิ สมบุญ (2535 198 – 199) ได้ศึกษา เรื่องการใช้เวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันในการเลือกทำกิจกรรม เรื่อง การดูโทรทัศน์ การเล่นกีฬา การช่วยทำงานบ้าน การละเล่น โดยการดูโทรทัศน์ โดยการดูรายการโทรทัศน์นักเรียนชายดูรายการกีฬา เช่น มวย ฟุตบอล การ์ตูน ประเภทที่มีการต่อสู้ นักเรียนหญิงดูการ์ตูนประเภทเทพนิยาย และพบอีกว่ารายการที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชอบดูคล้ายคลึงกัน คือ การ์ตูน เกมโชว์ คอนเสิร์ต และละครโทรทัศน์ จะเห็นว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้เวลาต่างกันในเรื่องการช่วยทำงานบ้าน การเล่นดนตรี การฟังวิทยุ การชมโทรทัศน์ การชมภาพยนตร์ การเล่นกีฬา และเล่นเกม

เกศแก้ว ศรีงาม (2537 98 – 99) ได้ศึกษา เรื่องความแตกต่างของการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการ ของเยาวชนไทย ผลการศึกษาพบว่า เพศ ไม่มีอิทธิพลทำให้เยาวชนไทยใช้

เวลาว่างในการอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือ การเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย การเดินดู ศูนย์การค้าและการทำงานอดิเรกต่างๆ แตกต่างกัน

มานะ หมอชาติ (2540 : 84) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาการใช้เวลาว่างเพื่อการออกกำลังกาย ของนักเรียนนายเรืออากาศ จำนวน 700 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ ส่วนมากมีความต้องการวิชาเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างเพื่อออกกำลังกาย ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีภาพยนตร์หรือเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับกีฬาอยู่เสมอๆ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิค และทักษะการออกกำลังกาย เชี่ยวชาญการบรรยายสาธิตในหลักการวิธีใหม่ๆ ให้แก่สมาชิกได้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ นักเรียน นายเรืออากาศส่วนมากมีความต้องการการออกกำลังกาย โดยมีความต้องการกิจกรรมกีฬาตามลำดับดังนี้ แบดมินตัน ฟุตบอล โบว์ลิ่ง ยิงปืน ยิงธนู เทนนิส เทเบิล เทนนิส บาสเกตบอล เซปักตะกร้อ วอลเลย์ บัลลิ่ง รักบี้ฟุตบอล ตามลำดับ และความต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างเพื่อการออกกำลังกาย ได้แก่ สถานที่ออกกำลังกายในร่ม สถานที่ออกกำลังกายกลางแจ้งควรมีไฟฟ้า สนาม สถานที่ออกกำลังกายตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมอยู่ใกล้และไปมาสะดวก ตู้เก็บเสื้อผ้า (Locker) สำหรับผู้ใช้บริการมีการบริการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มใกล้สถานที่ออกกำลังกาย อุปกรณ์กีฬา มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ปัทมา รอดทั้ง (2540 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เวลาว่างด้วยการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย ของประชาชนในเขตภาคเหนือตอนล่างจำนวน 400 คน เป็นชาย 200 คน เป็นหญิง 200 คน ผลการวิจัยพบว่า

1 ประชาชนส่วนมากที่ใช้เวลาว่างด้วยการเล่นกีฬาและออกกำลังกายมีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่ได้ประกอบอาชีพและยังไม่มีรายได้

2 ประชาชนส่วนมากได้รับข่าวสารความรู้ เกี่ยวกับการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย จากโทรทัศน์ เล่นกีฬา และออกกำลังกายทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดมากที่สุด ใช้เวลา 1 – 2 วันสัปดาห์ และใช้เวลาในแต่ละครั้ง 10 – 30 นาที ในช่วงเวลา 16 00 – 19 00 น ใช้สนามกีฬาของโรงเรียนหรือของหมู่บ้านเป็นที่เล่นกีฬาและออกกำลังกายมากที่สุด กิจกรรมในร่มที่นิยมมากที่สุดคือ วอลเลย์บอล กิจกรรมกลางแจ้งที่นิยมมากที่สุดคือ วิ่งเหาะมากที่สุด แต่กีฬาที่สนใจมากที่สุดคือ ฟุตบอล

3 ประชาชนมีจุดมุ่งหมายของการเล่นกีฬา และออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพดีมากที่สุด

4 ประชาชนมีปัญหาการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย ด้านสถานที่คือ สถานที่ไม่เพียงพอ ด้านอุปกรณ์ คือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ปัญหาส่วนตัวของประชาชนที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ เวลาว่างไม่เพียงพอที่จะใช้ในการเล่นกีฬา และออกกำลังกาย

5 ความต้องการบริการในการเล่นกีฬา และออกกำลังกายของประชาชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน

6 จากการทดสอบค่าที พบว่า ความต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างประชาชนชาย กับประชาชนหญิง มีความต้องการ ไม่แตกต่างกัน และความต้องการด้านบุคลากรผู้ให้บริการโดยรวม ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นความต้องการให้มีบุคลากรคอยให้คำแนะนำในการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย และให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในบริเวณสนามกีฬาและสถานที่ออกกำลังกาย ประชาชนหญิงมีความต้องการมากกว่าประชาชนชาย

7 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ความต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และบุคลากรผู้ให้บริการระหว่างกลุ่มอายุ ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ พบว่า ประชาชนกลุ่มอายุ 15 – 25 ปี กับประชาชนกลุ่มอายุ 26 – 35 ปี และประชาชนกลุ่มอายุ 15 – 25 ปี กับประชาชนกลุ่มอายุ 56 ปีขึ้นไป มีความต้องการด้านการให้มีห้องเก็บและมีอุปกรณ์โดยเฉพาะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

ธัญญารัตน์ วงษ์สมัย (2542 : 78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี รวม 396 คน เป็นชาย 198 คน เป็นหญิง 198 คน ผลการวิจัยพบว่า

1 บิดา มารดา และผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสระบุรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่มีรายได้รวมเฉลี่ย 3,001 – 6,000 บาท ต่อเดือน และมีอาชีพรับจ้าง

2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ใช้เวลาว่างในด้านการทำงานบ้านอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมที่นิยมมากตามลำดับ คือ ซักรีดเสื้อผ้า กวาดถูบ้าน ล้างจาน หุงหาอาหาร ส่วนช่วงเวลาที่ใช้ทำงานบ้าน คือ เวลา 16 00 – 17 00 น ต่อจากนั้นใช้ช่วงเวลา 17 00 – 18 00 น ทำกิจกรรมการเรียน การออกกำลังกายและเล่นกีฬาและงานอดิเรก ตามลำดับ

3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรีปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียน อยู่ในระดับน้อย นิยมมากโดยลำดับคือ ทำการบ้าน ทำรายงาน ทบทวนการบ้านที่เรียนมาแล้ว

4 การใช้เวลาว่างโดยรวมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่อยู่ในระดับน้อยมากที่สุด คือ การออกกำลังกายและเล่นกีฬา และงานอดิเรก เช่น ดูโทรทัศน์ พุดคุย ฟังวิทยุ และไม่ได้ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษแต่อย่างใด

5 เปรียบเทียบการใช้เวลาว่างระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

6 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 2 และ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ใช้เวลาว่างในการออกกำลังกายและเล่นกีฬา หารายได้พิเศษ งานอดิเรก การเรียน ไม่แตกต่างกัน แต่ใช้เวลาในด้านการชวงานบ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้เวลาว่างในการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา กิจกรรมด้านงานอดิเรก กิจกรรมด้านการท่องเที่ยว และกิจกรรมด้านวรรณกรรม ล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมนันทนาการที่สร้างสรรค์ มีคุณประโยชน์ และมีความสำคัญในการที่จะส่งเสริม และพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สร้างความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และสามารถพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์กับเด็กและเยาวชนในชาติได้เป็นอย่างดี โดยในบางกรณีที่ทำการศึกษา ก็จะพบการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะศึกษาการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เพื่อให้ทราบผลในเชิงลึกต่อไป

2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพรสคอตต์ (Prescott 1985 17 - 46) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังนี้

1 องค์ประกอบทางด้านร่างกาย (Psysical Factors) ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย

2 องค์ประกอบด้านความรัก (Love Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดา มารดา ความสัมพันธ์บิดา มารดา กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว

3 องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสังคมประกิต (Cultural and Socialization Factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู และฐานะทางเศรษฐกิจทางบ้าน

4 องค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้ง ทางบ้านและโรงเรียน

5 องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง (Self - Development Factors) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคิดต่อการเรียน

6 องค์ประกอบด้านการปรับตัว (Adjustment Factors) ได้แก่การปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์

กู๊ด และคนอื่น ๆ (Good and Others 1973 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่า หมายถึง ความสำเร็จ (Accomplishment) ความแคลงแคล้ว ความชำนาญในการทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้อันเกิดจากวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520 37-39) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านโรงเรียนว่า โรงเรียนและการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมาก ต่อสภาพการเรียนการสอน เพราะนักเรียนจะมีความสุขต่อการเรียนการสอนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ต่อครู และบรรยากาศในโรงเรียน และกล่าวถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน 4 ปัจจัยดังนี้

1 ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรม ส่งเสริมหลักสูตร การจัดอาคารสถานที่ในโรงเรียน

2 ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาและมีความสัมพันธ์กับนักเรียนและครูอาจารย์ตลอดจนความสามารถในการบริหารงานสิ่งต่าง เหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

3 ปัจจัยเกี่ยวกับครู อาจารย์ในโรงเรียน ได้แก่ อัตราเฉลี่ยของครู อาจารย์กับนักเรียน ประสิทธิภาพในการสอน วุฒิการศึกษาตลอดจนขวัญกำลังใจของครูในการปฏิบัติหน้าที่ในการสอน

4 กระบวนการในการสอน หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในหลักสูตร ซึ่งมีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้แก่ ทักษะในการเรียนการสอน ความพร้อมในการสอน จำนวนคาบในการสอนต่อสัปดาห์ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรการศึกษา

อัจฉรา สุขารมณ์ และอรพินท์ ชูชม (2530 3) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้รับการจากการเรียน ซึ่งได้ประเมินผลจากหลายวิธีดังนี้

1 กระบวนการที่ได้จากแบบทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป (Published Achievement Test)

2 กระบวนการที่ได้จากเกรดเฉลี่ยของโรงเรียน (School Grade) ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลายาวนาน

พิระยุทธ สันตะวัน (2533 36) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จ ความสมหวังในด้านการเรียน ที่รวมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะทางด้านวิชาการของแต่ละบุคคลที่ประเมินได้จากแบบทดสอบ หรือการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และผลของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น จะทำให้แยกกลุ่มของกลุ่มของนักเรียนที่ถูกประเมินออกเป็นระดับต่าง ๆ เช่น สูง กลาง และต่ำ เป็นต้น

จิราภรณ์ เมืองพรวน (2538 :24) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมองที่พัฒนาขึ้นหลังจากการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ โดยพิจารณาจากคะแนนสอบ หรือผลงานที่ครูมอบหมายให้ หรือจากทั้งสองอย่าง

มาริษา นาคทับที (2541 :28) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้วิชานั้นแล้ว ฟังจะทราบว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงใดโดยพิจารณาได้จากคะแนนผลสอบ แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือได้จากการสังเกต พฤติกรรมและความสำเร็จด้านอื่น ๆ ประกอบ

ลออ อางนันทน์ (2542 :8) ได้กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนในการตอบแบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สิ่งแวดล้อมสังคม ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการวิเคราะห์

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายามในการเรียน ซึ่งสามารถประเมินได้จาก คะแนนสอบ หรือผลงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย หรือจากทั้งสองอย่าง และผลของการประเมินผลความสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้สามารถแยกกลุ่มของนักเรียนออกเป็น ระดับต่าง ๆ ได้แก่ สูง กลาง ต่ำ

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

เบอร์นาร์ด (Bernard 1970 :417) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นภาพรวมทั้งหมดของ ลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม แนวโน้มการกระทำ ความสามารถซึ่งอยู่ภายในและสิ่งที่แสดงออกให้เห็น

รุช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530 :41, อ้างอิงจาก Ruch 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือตัวเราทั้งตัว หรืออัตตะที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้น เป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลนั้นๆ

ดิงค์เมเยอร์ (นิภา นิธยานน 2530 :26, อ้างอิงจาก Dinkmeyer 1965) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ คือสภาวะทุกอย่างอันประกอบขึ้นเป็นตัวบุคคล นับตั้งแต่สภาวะทางกาย อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความคิด ลักษณะท่าทาง ความรู้สึก นิสัย ความสามารถทางปัญญา

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2530 :3) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้น

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2539 :19) กล่าวว่า บุคลิกหรือคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์แต่ละบุคคล แสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมภายนอกและภายในด้วย

2 2 2 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

กันยา สุวรรณแสง (2533 4 - 5) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมเป็นอย่างมาก ดังจะพิจารณาได้จากประเด็นต่างๆ ดังนี้

1 ความมั่นใจ ผู้ที่มีบุคลิกภาพดี จะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น ทำให้กล้าแสดงออก เพราะคนอื่น ๆ ที่พบเห็นจะให้ความสนใจและเชื่อมั่น ดังนั้นโอกาสที่จะประสบความสำเร็จจึงมีมากขึ้น

2 การคาดหมายพฤติกรรม ถ้ารู้ว่าคุณคนนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร จะทำนายได้ว่าในสถานการณ์ใดจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร

3 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่งได้โดยก็โดยอาศัยสังเกตดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอแก่ตัวบุคคลนั้นๆ

4 การตระหนักในเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพ ทำให้คนมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นของตนเอง เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน

5 การปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ การที่รู้บุคลิกภาพของบุคคลอื่น ทำให้ปรับตัวเข้ากับเขาได้ง่าย เอาชนะศัตรูได้ แก้ปัญหาได้ บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ได้ดีขึ้น รวดเร็วขึ้น ง่ายขึ้น

6 ความสำเร็จ คนที่มีบุคลิกภาพดี ได้เปรียบคนอื่นเสมอ เป็นพื้นฐานแห่งความศรัทธา เชื่อถือแก่ผู้พบเห็น ช่วยให้ธุระ การทำงานสำเร็จง่ายขึ้น ได้รับความร่วมมือ และการติดต่อด้วยดี ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

7 การยอมรับ คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ใครๆ ก็เรียกร้องการ ชอบให้ร่วมอยู่ในกลุ่มทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ

2 2 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

อิริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530 42, อ้างอิงจาก Erikson 1959) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้นมิได้หยุดอยู่แต่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับตลอดช่วงชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1 พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรมส่วนมากเป็นลักษณะทางกาย เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทาง

ร่างกายบางชนิด เช่นตาบอดสี สีระแค้น นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2 สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ ทั้งพัฒนาการทางกายทางจิต และบุคลิกภาพ คือบุคคลอื่นๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่นๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ทัศนคติ พฤติกรรมทางสังคมมนุษย์

3 ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึง ระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตเด็กเป็นส่วนมาก

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า อิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้มีลักษณะที่แตกต่างกันไป

2 2 4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว

ไอแซก (Eysenck 1969 253) กล่าวว่า การพิจารณาบุคลิกภาพแสดงตัวและเก็บตัว ได้จากการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม การเข้าสังคมหรือการแยกตัว การเข้าใกล้ หรือการถอยหนี การกระตือรือร้นหรือเฉื่อยชา ความมั่นคงทางอารมณ์

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว - การเก็บตัว (ทศพร ประเสริฐสุข 2508 67, อ้างอิงจาก Jung 1967) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพว่า โดยทั่วไปบุคลิกภาพของคนเรามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ หันเข้าหาตัวเอง ซึ่งเป็นพวกที่เก็บตัว และอีกลักษณะหนึ่ง คือ หันออกจากตัวเอง หรือเรียกว่า พวกแสดงตัว ลักษณะของพวกแสดงตัวจะเป็นบุคคลที่สนใจโลกภายนอกและความเป็นจริงทางสังคมเป็นสำคัญ เป็นพวกปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ ไม่ค่อยวิจารณ์ตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอกคือ ฝึกหัดปฏิบัติจริงเป็นหลัก ส่วนพวกเก็บตัวก็จะสนใจแต่เรื่องของตนเองเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ หรือการทำงาน จึงเป็นคนที่มักกฎเกณฑ์ ตายตัว ไม่ยืดหยุ่น ชอบวิจารณ์ลงโทษตัวเอง แต่ก็มีคามละเอียดอ่อน

จุง (Hall And Lindzey 1975 89 – 91, อ้างอิงจาก Jung 1971) ให้ความเห็นว่า บุคลิกภาพแบ่งได้เป็น 2 มิติ (Dimension) คือ มิติที่มักแยกตัวเอง เมื่อเกิดความกดดันทางอารมณ์ หรือที่เรียกว่า การเก็บตัว (Introversion) และมิติที่ชอบเข้าสังคม และชอบมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เรียกว่า การแสดงออก (Extroversion) นอกจากนี้ จุง (Jung 19 68) ก็ได้พยายามแยกแยะรายละเอียดของบุคลิกภาพแสดงตัว และเก็บตัว เพื่อจะได้มองเห็นภาพความชัดเจน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว

บุคลิกภาพแสดงตัว (Extroversion) บุคคลที่มีลักษณะเด่นดังนี้	บุคลิกภาพเก็บตัว (Introversion) บุคคลที่มีลักษณะเด่นดังนี้
1 มีความเชื่ออยู่บนรากฐานของความจริง ข้อมูลที่ได้นั้นต้องยุติธรรม	1 การตัดสินใจมักขึ้นอยู่กับตนเองเป็นใหญ่
2 มีอุปนิสัยที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตาม ความเหมาะสม	2 มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์แน่นอน ควบคุม อุปนิสัยของตน
3 พร้อมที่จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ใหม่ อยู่เสมอ	3 ไม่มีการยืดหยุ่นอะลุ่มอล่วย
4 ไม่เป็นผู้พะวงถึงตัวเองมากนัก	4 พะวงถึงตนเองมากเป็นพิเศษ
5 การปรับตัวมักเป็นในรูปการชดเชย	5 การปรับตัวมักจะเป็นในรูปการหลบหนี
6 ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Hysteria	6 ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Anxiety

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และแบบเก็บตัว จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นบุคลิกภาพที่ชอบเข้าสังคม เปิดเผย สามารถปรับตัวให้เข้าได้กับทุกสถานการณ์ ส่วนบุคลิกภาพแบบเก็บตัวเป็นบุคลิกภาพที่ไม่ชอบสมาคมกับบุคคลอื่น จึงทำให้สรุปได้ว่า

บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introversion) คือ บุคลิกภาพที่มีลักษณะเจียมเจียมเก็บตัว เบื่อไม่ชอบสังคมกับคนอื่น ๆ มองเข้าสู่ตนเอง ชอบอ่านหนังสือ และค้นความตามลำพังมากกว่าที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ สนุกกับคนยาก มีการเตรียมก่อนทำ ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวังเกินไป ไม่ชอบกิจกรรมที่ตื่นเต้น โลดโผน ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความเคร่งขรึม ชอบความเป็นเจ้าระเบียบเรียบร้อย ความคุมความรู้สึกพอใจไม่พอใจไว้ได้มาก มีพื้นอารมณ์ไม่เปลี่ยนแปลงง่ายดูน่าเชื่อถือ บางครั้งมองแต่ในแง่ร้ายยึดถือแบบมาตรฐานจรรยาบรรณของสังคมมาก

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extroversion) คือ บุคลิกภาพที่มีลักษณะการแสดงออกที่มีอหยาตัยไมตรี ชอบเข้าสังคม มีเพื่อนมาก ชอบพูดคุยกับคนอื่น ไม่ชอบทำงานตามลำพัง ชอบทำกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบเสี่ยงทำอะไรทันพลัน ค่อนข้างหุนหัน ชอบทำดลกขบขัน ไม่ชอบความจำเจ ไม่กังวล ชอบทำตามสบาย เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ชอบสนุกไร้แรง มีแนวโน้มที่จะแสดงความก้าวร้าวและความรู้สึกออกมาตรง ๆ ไม่ค่อยน่าเชื่อถือ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และ แบบเก็บตัวแล้ว จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวเป็นบุคลิกภาพที่ชอบเข้าสังคม เปิดเผย สามารถปรับตัวให้เข้าได้กับทุกสถานการณ์ ส่วนบุคลิกภาพแบบเก็บตัว เป็นบุคคลที่ไม่ชอบสมาคมกับคนอื่น ขาดความยืดหยุ่น และตัดสินใจอะไรโดยใช้ตนเองเป็นหลัก ซึ่งบุคลิกภาพทั้งสองแบบ ดังที่กล่าวมาแล้วน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน

2 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพแห่งตน

2 3 1 ความหมายของมโนภาพแห่งตน

เฟลเดอร์ (พรณี (ชูทัย) เจนจิต 2533 182 , อ้างอิงจาก Felker 1974) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ภาพรวมทั้งหมดที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการรับรู้เป็นความเชื่อ และเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง มีลักษณะเฉพาะตัว

คุก (Cook 1975 37) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความนึกคิด และเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองทั้งทางร่างกาย ศีลธรรม ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม สังคม

เบิร์น (Burn 1979 352) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง เจตคติส่วนบุคคลอันเกิดจากกระบวนการจิตวิทยา และสังคมวิทยาของแต่ละบุคคล

สจวต และซันดีน (Sjuart and Sundeen 1983 243) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดความเชื่อถือที่เกี่ยวกับตนเองของบุคคล ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ดำรง ศิริเจริญ (2524 20) ได้สรุปความหมายของมโนภาพแห่งตนไว้ว่า เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของตนเองและความรู้สึกที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยและคุณสมบัติของตนเอง

ทิสนา แคมมณี (2526 64) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน สรุปได้ว่า หมายถึงความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง อันเป็นผลมาจากการรับรู้ของตนที่มีต่อตนเอง เช่น การรับรู้ว่าเป็นคนเช่นไร มีความสามารถอะไร มีปัญหาหรือปมด้อยอะไร เป็นต้น ความเชื่อ ความรู้สึก หรือความคิดเห็นต่างๆ ที่รวมกันเข้านี้จะป็นเครื่องบ่งชี้หรือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น

ผ่องศรี อิมสอน (2530 15) ได้สรุปความหมายของมโนภาพแห่งตนว่า หมายถึงความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ของตนเองเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นอย่างไรในด้านสุขภาพร่างกาย นิสัย อารมณ์และความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม ตลอดจนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ด้านการศึกษา และอาชีพตามความเป็นจริงในปัจจุบันและตามความคาดคิดเอาไว้ในอนาคต

ไรมี (สานิต รัตตัญญู 2533 24, อ้างอิงมาจาก Raimy 1948) เป็นคนแรกที่ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน เขากล่าวว่ามโนภาพแห่งตนเป็นการรับรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งถูกจัดให้เป็น

ระบบมากหรือน้อย เป็นผลมาจากการสังเกตเองทั้งในอดีตและปัจจุบัน มโนภาพแห่งตนเปรียบเสมือนแผนที่ที่บุคคลแต่ละคนใช้พิจารณาเพื่อเข้าใจตนเอง

นิจวรรณ ทางาม (2533 451 – 452) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดเชียงราย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 437 คน และใช้แบบสอบถามมโนภาพแห่งตนฉบับมาตรฐานของเพียร์ – แฮร์ริส ซึ่งปรับปรุงโดย วรรณการ์ ภูประเสริฐ และวิบูรณ์ ศรีทานันท์ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนมโนภาพแห่งตนด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญา และสถานภาพในโรงเรียนด้านความเป็นคนน่านิยม และมโนภาพแห่งตนโดยส่วนรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน มีคะแนนมโนภาพแห่งตนด้านพฤติกรรม และด้านสติปัญญา และสถานภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคะแนนมโนภาพตนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

รัตนา ไกรสีหนาท (2534 19) ได้สรุปความหมายมโนภาพแห่งตนไว้ว่า เป็นความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองในทุกๆ ด้านทั้งในด้านดีและไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง ซึ่งมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

สมศรี ฉัตรวัฒนา (2534 13) ได้สรุปความหมายของมโนภาพแห่งตนไว้ว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านร่างกาย และจิตใจ ทั้งในดีและไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม มโนภาพแห่งตนไม่ใช่ตนเพราะบุคคลอาจมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนได้ไม่ตรงกับที่ตนเองเป็นจริงๆ ก็ได้

มยุรี สิงห์โทธราช (2536 11) ได้สรุปความหมายของมโนภาพแห่งตนไว้ว่า มโนภาพแห่งตนหมายถึง การรับรู้และความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเอง ทั้งทางด้านสุขภาพร่างกายและทางด้านลักษณะนิสัยของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นการรับรู้ทั้งทางดีและไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เขาได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือสภาพแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และอาจคาดคิดเอาไว้ถึงอนาคต

ลักขณา สิริวัฒน์ (2544 134 – 135) ได้สรุปความหมายของมโนภาพแห่งตนไว้ว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม จะเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้ อันเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลตอบสนองความต้องการนั่นเอง ทำให้บุคคลก็ต้องประเมินผลการกระทำของตนเอง เปรียบเทียบกับคนอื่นๆ ทำให้เกิดมโนภาพแห่งตนหรืออัตมโนคติขึ้น

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว

แพนสกาย (Pansky 1990 3143 – B) ที่ศึกษาบทบาททางเพศและการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง พบว่า การหย่าร้างก่อให้เกิดความคับแค้นแก่เด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง มีความวิตกกังวล ก้าวร้าว และมีปัญหาด้านการเรียนมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์

ชเนล (Schnell 1991 6118) ได้ศึกษาผลของการหย่าร้างที่มีต่อการปรับตัวทางด้านจิตใจของเด็ก พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีความยุ่งยากในการปรับตัวมากกว่ากลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวไม่หย่าร้างและพ่อแม่ที่มีการขัดแย้งกันสูงเด็กจะมีการปรับตัวต่ำ

นิวแมน ลอรา และคริสติน (Newman, Laura and Christine 1993 951 – 952) ได้จำแนกครอบครัวตามสถานภาพการสมรสออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1 ครอบครัวสมบูรณ์ (Intact Family) หมายถึง ครอบครัวที่บิดามารดาและบุตรอาศัยอยู่ด้วยกัน มีความผูกพันทางสายเลือดหรือทางกฎหมาย โดยสมาชิกแต่ละคนมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด สมาชิกในครอบครัวมีส่วนช่วยเหลือ มีส่วนให้และรับประสบการณ์จากกัน ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสำคัญต่อชีวิต และสภาพจิตใจของเด็กเป็นอันมาก ทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมรอบตัวได้

2 ครอบครัวแยกกันอยู่หรือครอบครัวหย่าร้าง (Separated / Divorced) หมายถึง สภาพครอบครัวที่มีเพียงบิดาหรือมารดาเพียงฝ่ายเดียว จะเป็นด้วยการหย่าร้าง การทอดทิ้งหรือการแยกกันอยู่ก็ตาม นับว่าเป็นการสิ้นสุดของสภาพชีวิตสมรส และจะเป็นผลให้เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ไม่ได้รับการรักความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจเท่าที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีผลทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าปลอดภัย รู้สึกถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว ขาดผู้ที่จะเป็นแบบอย่างของเด็ก

สภาพครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อทัศนคติหรือพฤติกรรมเด็ก เพราะบิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวย่อมมีอิทธิพลในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้กับเด็ก (สุพัตรา สุภาพ 2521 50) ถ้าเด็กมาจากครอบครัวที่แตกแยก กล่าวคือ บิดามารดาหย่าร้างแยกกันอยู่ หรือบิดามีภรรยาหลายคน ซึ่งบุตรของภรรยาแต่ละคนได้รับความรักไม่เท่าเทียมกัน จะทำให้เด็กขาดความสุข เกิดการเบียดเบียนบ้าน คิดว่าตนไม่เป็นที่ปรารถนาของครอบครัว จึงกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในที่สุด เช่น ประพฤติผิดกฎของโรงเรียน ไม่สนใจเรียน เล่นการพนัน หรือขโมยของผู้อื่น (สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม 2529 166 – 167)

วิจิตรา วสุวานิช (2524 31) กล่าวถึง อิทธิพลของครอบครัวหย่าร้างต่อการพัฒนาพฤติกรรมเด็กไว้ว่า การหย่าร้างของบิดามารดา นับว่าเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาการทางด้านจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าเหงา ไม่มั่นใจในตนเอง บางคนอาจจะเก็บตัวซึมเศร้า บางคนอาจจะกลายเป็นเด็กก้าวร้าว ขอบรุกรานผู้อื่น

ณรงค์ศักดิ์ ตะละภักฐ์ (2526 46 – 48) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวต่อพัฒนาบุคลิกภาพว่า ครอบครัวที่ไม่ลงรอยกันในชีวิตสมรสและบ้านแตก ผู้รับเคราะห์แทนก็คือลูก ซึ่งผล

จากการที่บิดามารดาทะเลาะหรือกระทบกระทั่งกันทุกวันๆ จะทำรุนจิตใจเด็กมากกว่าการทะเลาะครั้งใหญ่ 1 – 2 ครั้ง ส่วนผลจากการหย่าร้างของบิดามารดา พบว่า เด็กมีอาการซึม หงอยเหงา ว้าวุ่น คิดมากและมีปัญหาในการปรับตัว

ชบาภรณ์ ชีอรุ่งโรจน์ (2529 : 122-132) ได้กล่าวถึง ผลกระทบของการที่ครอบครัวแตกแยกไว้ดังนี้

1 มีผลกระทบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก

2 การปรับตัวและพฤติกรรมทางเพศของเด็กมักมีปัญหาและขาดรูปแบบที่จะเลียนแบบ

3 เด็กเกิดปมด้อยเมื่อต้องไปติดต่อกับสังคมภายนอก

4 เด็กที่มาจากครอบครัวแยก เมื่อแต่งงานมีแนวโน้มที่มีครอบครัวแตกแยกด้วย

นอกจากนี้ ชบาภรณ์ ชีอรุ่งโรจน์ (2529 : 31-34) ได้กล่าวถึงปัญหาครอบครัวแตกแยกว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กไว้ ดังนี้

1 ครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกันการหย่าร้างกันของพ่อแม่ นับว่าเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจของเด็กมาก เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าเหว่ ไม้มีความมั่นใจในตนเอง ไม้อยากอยู่บ้าน ชอบไปเล่นกับเพื่อนมากกว่า บางคนก็อาจเก็บตัว ซึมเศร้า บางรายอาจจะกลายเป็นเด็กก้าวร้าว ชอบรุกรานผู้อื่นก็มี นอกจากนี้ เด็กจะเป็นคนที่ไม่มั่นคง ไม้รักใคร่จริง และไม้คิดว่าใครจะรักเขาจริง ทั้งนี้ เพราะไม้เคยเห็นใครเป็นแบบอย่างที่ดีมาตั้งแต่เล็กนั่นเอง

2 ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน จะทำให้เด็กมีความวิตกกังวลสูง เด็กจะไม้เข้าใจว่าพ่อแม่ทะเลาะกันก็อาจจะดีกันได้ อาจจะพูดคุยกันเหมือนปกติ ในความเข้าใจของเด็ก โดยเฉพาะเด็กเล็กนั้น มักจะคิดว่านี่คือภาวะที่สุดจะทนทานได้ บ่อยครั้งที่เด็วเด็กเล็กมักจะคิดว่าตนเองเป็นสาเหตุของการทะเลาะวิวาทของผู้ใหญ่ เพราะเด็ก ๆ ไม้อาจจะทำตัวเป็นคนกลาง ในการทะเลาะเบาะแว้งของพ่อแม่ เพราะในใจของเด็กจะเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผลของความรู้สึกอันนี้ อาจจะเป็นอันตรรายต่อการพัฒนานิสัยเป็นคนที่ชอบหาเรื่องผู้อื่น ชอบหาทางเล่นงานคู่สมรส ยกตนข่มท่าน ทำทุกวิถีทางเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ ไม้มีความรับผิดชอบ ไม้มีความซื่อสัตย์ และมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคประสาทได้

3 ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว มีผลที่ทำให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นมาโดยไม้ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร ความเศร้าโศกเสียใจของสามีภรรยา ความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการที่จะต้องปรับตัวของคู่สมรส และส่งผลกระทบมาถึงเด็กได้ทั้งสิ้น

ปัญหาครอบครัวแตกแยกหรือการหย่าร้างกันถือว้าเป็นปัญหาที่ทำร้ายจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวเช่นนี้ เพราะเด็กไม้มีส่วนรู้เห็นหรือเป็นต้นเหตุของปัญหาทะเลาะวิวาทแต่อย่างใด แต่กลับเป็นผู้ที่รับกรรมจากเหตุนี้มากที่สุด เด็กจะต้องมีความว้าเหว่ มีปมด้อย และรู้สึกว้าตัวไร้ค่า เมื่อโตขึ้นย่างเข้าสู่วัยรุ่นเด็กเริ่มรู้จักอาย เด็กจะไม้อยากตอบคำถามใครๆ

เมื่อถูกถามถึงพ่อแม่ว่าอยู่ที่ไหน ทำงานอะไร อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเริ่มโกหก สร้างคำกล่าวเท็จโดยใช้การเพ้อฝันเป็นสิ่งที่ช่วยกลบเกลื่อนอารมณ์ที่ขาดความรัก ความอบอุ่นที่แท้จริงของครอบครัว นอกจากนี้ยังมีผลกระทบกระเทือนถึงการเล่าเรียนตลอดถึงบุคลิกภาพของเด็กด้วย บางคนอาจจะกลายเป็นคนเจียมขี้น ไม่ชอบสมาคมกับใคร บางคนอาจกลายเป็นคนชอบแสดงตัวเอะอะ ก้าวร้าวมากเกินไป ทั้งก็เพื่อจะชดเชยความกดดันที่ตนได้รับจากที่บ้าน นอกจากนี้ ยังอาจกลายเป็นเด็กที่เป็นปัญหาของสังคม ในเมืองใหญ่ๆ เด็กจะไปอยู่ตามโรงภาพยนตร์ ชอบเล่นการพนัน ช่างสูมกันทำสิ่งที่ผิด อาจจะเป็นแก๊งร่วมกันปล้นจี้ ซึ่งเด็กเหล่านี้ เมื่อมีการสอบประวัติแล้วมักจะพบว่ามาจากครอบครัวแตกแยกเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่รักใคร่ปรองดองกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ย่อมนับว่าเป็นโชคดีของเด็กผู้นั้น เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์มั่นคง มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายดี เป็นผู้ที่กล้าเผชิญปัญหาต่างๆ ยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเอง เป็นผู้มีอารมณ์แจ่มใส มองโลกในแง่ดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กคนใดโชคร้าย ตกอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะแตกแยก หรือพ่อแม่ไม่ลงรอยกันอยู่เสมอ ก็จะตกอยู่ในสภาพที่น่าสงสาร และน่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง (ยุวดี เทียรประสิทธิ์ 2536 : 20-22)

สภาพครอบครัวแตกแยก ไม่ว่าครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา เพียงคนเดียว หรือไม่มีทั้งมารดาและบิดา ก็ก่อให้เกิดความเจ็บปวดและปัญหาตามมา คือเด็กจะมีความเจ็บปวดทางอารมณ์ยาวนาน เด็กจะมีอารมณ์อ่อนไหวมากกว่าคนอื่น เมื่อต้องเผชิญกับความกดดันที่เท่ากัน (Mavis E 1979 : 881) ยังมีผลกระทบต่อสุขภาพกายและปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาด้านการเรียน ความประพฤติ เป็นต้น

วิชา มหาคุณ (2538 : 20) นอกจากนี้แล้วลักษณะของวัยรุ่นที่ถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยว ต้องใช้ชีวิตตามลำพังเนื่องจากบิดามารดา หย่าร้างกัน แยกกันอยู่หรือวัยรุ่นต้องดิ้นรนหางานทำ ทำให้ถูกชักจูงให้กระทำผิดได้ง่าย รวมทั้งการมีวามสุขทางเพศโดยขาดความยับยั้งชั่งใจ

จากเอกสารและงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าสภาพครอบครัวแยกกันอยู่ ครอบครัวหย่าร้าง หรือจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อเยาวชนทั้งทางด้านพฤติกรรมและจิตใจ ทำให้เด็กมีปัญหาเรื่องพฤติกรรมกรรมการแสดงออกมากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติสุขหรือสมบูรณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า สถานภาพการสมรสของบิดามารดา น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างแตกต่างกัน

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หมายถึง รายได้ทั้งหมดของครอบครัวที่บุคคลในครอบครัวสามารถหาเป็นรายรับเข้ามาในครอบครัวได้ รายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในด้านการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคม

อัมพร โอตระกูล (2521 144 – 155) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวที่มีผลต่อสุขภาพจิต พบว่า ผู้ที่มีปัญหาการปรับตัวมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง และต่ำเสียส่วนใหญ่

พยอม วงศ์สารศรี (2526 237) ได้กล่าวว่าสภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการปรับตัวของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน จะไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย ทางใจ ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มาจากครอบครัวที่ร่ำรวยก็เกิดปัญหาด้านการปรับตัวได้เช่นกัน คือ เด็กพวกนี้อาจได้สิ่งของต่าง ๆ มากมาย แต่ขาดการตอบสนองทางด้านจิตใจก็จะสร้างปัญหาในสังคมเช่นกัน

สภาพครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะมีผลต่อการปรับตัว และนำไปสู่ปัญหาความประพฤติที่ขัดต่อสังคม และปัญหาทางด้านอารมณ์ด้วย ดังที่ ริงเนสส์ (Ringness 1968 270) ใช้ได้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ พบว่า พวกชั้นกลางจะเป็นพวกที่มีความมั่นคงทางด้านอารมณ์เป็นของตัวเอง ขณะที่พวกที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มขาดความอบอุ่น หงุดหงิดง่าย และมีอาการทางประสาท เช่น กัดเล็บ พวกนี้มีความยากลำบากในการควบคุมอารมณ์ มีความวิตกกังวล ปรับตัวเข้าสังคมไม่ค่อยได้มากกว่าพวกชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง

สปริงเกอร์ (ดวงกมล วงษ์ศรีหัส 2541 77 อ้างอิงมาจาก Springer 1958) ได้ศึกษาความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กที่มาจากสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็ก มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับฐานะความเป็นอยู่ของบิดามารดา กล่าวคือ เด็กที่มาจากบ้านที่ยากจน มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และสังคมต่ำจะเป็นคนที่ปรับตัวไม่ดี และมีอารมณ์ไม่มั่นคง มีปริมาณมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง

วรารัตน์ ประสิทธิธัญกิจ (2537 89-90) ได้ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนกีฬา จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการปรับตัวอยู่ในระดับดี โดยที่ปรับตัวได้ดีที่สุดในด้านบ้านและครอบครัว และการปรับตัวด้านการเงิน

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลต่อพฤติกรรมด้านต่างๆ ของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าฐานะเศรษฐกิจของบิดามารดา น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนแตกต่างกันออกไป

2.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

เฮอร์ลอค (ดวงกมล วงษ์ศรีหัส 2541 75 อ้างอิงมาจาก Hurlock 1964) กล่าวว่า พ่อแม่ที่ยอมรับเด็ก คือ ให้ความรักความสนใจและสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน ผลตามมา คือ ทำให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจและปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ นิภา นิธยาน (2520 191) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่ทุกคนต้อง

เกี่ยวข้องกับ ชีวิตครอบครัวที่รักใคร่กลมเกลียวและอบอุ่นมั่นคง ย่อมเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี บุคคลที่เติบโตขึ้นมาพร้อมความทรงจำที่มีความสุขเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตครอบครัวคือ ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรักใคร่สม่าเสมอจากบิดา บุคคลจะมีความรู้สึกมั่นคงในจิตใจ มองโลกในแง่ดี ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ด้วยดีและสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ มีการปรับตัวเข้ากับครอบครัวได้ดีก็คือบุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว รู้สึกปลอดภัย อบอุ่น มั่นใจในความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524 : 60) กล่าวว่า สุขภาพจิตของบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าบิดามารดา มีสุขภาพจิตดี บุตรก็จะมีสุขภาพจิตดีไปด้วย เพราะการอยู่ในบรรยากาศที่ดี ทำให้บุตรมีประสบการณ์ทางสังคมและปรับตัวได้ดี แต่ถ้าบิดามารดาแตกร้างไม่ลงรอยกัน บุตรก็จะได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ทำให้ความสามารถในการปรับตัวไม่ดี

กุลวรรณ วิทยาวงศ์ (2525 : 5-7) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relations) หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่ และพฤติกรรมที่พ่อและแม่ปฏิบัติต่อกัน โดยจำแนกพฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ดังนี้

- 1 การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันใน การพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง
- 2 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่างๆ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เกี่ยวกับทุกซอก ความลับในเรื่องต่างๆ ของพ่อแม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางการงาน
- 3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำการสิ่งต่างๆภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน
- 4 การเห็นชอบของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ ความคิดเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น หรือการกระทำต่างๆของลูก
- 5 ความรักความห่วงใยของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูก เช่น การช่วยเหลือคล้อยตามปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก
- 6 ความไว้วางใจของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความไว้วางใจในตัวลูกว่า สามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
- 7 การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมต่างของเพื่อนๆลูก หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความเห็นด้วยกับการที่ลูกได้ไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆ โดยไม่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรค หรือแสดงออกถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

8 การที่ลูกยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่น เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียน การทำงาน ค่านิยม ทัศนคติ และยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

9 ความรักและเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

10 การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เห็นการกำหนด หรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป

11 การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใดๆ ที่สื่อแสดงถึงความเข้มงวดในระเบียบวินัย เช่น การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12 การปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่อย่างแสดงต่อลูก มีการปกป้องคุ้มครองมากเกินไป เหมือนลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกเป็นเด็กเล็กๆ

13 การที่พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไป หมายถึง พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนหรือรบเร้าให้ลูกได้ประสบความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่น ไม่เคียดเขินให้ลูกกระทำสิ่งต่างมากเกินไป

14 การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำและคำพูด

15 ความกลมกลืนของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่กระทำต่อกันในขณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

มานิช สุขฤกษ์ (2528 65) และสุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2529 156-157) ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า เด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่ขาดความสมบูรณ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการตาย การหย่าร้าง พ่อแม่แยกกันอยู่ และสภาวะอื่นๆ ที่ทำให้สูญเสียพ่อแม่ จะทำให้เด็กขาดความรัก และความอบอุ่นที่ควรจะได้รับ เป็นคนมีปมด้อยในตนเอง เมื่อโตขึ้นอาจประสบปัญหาการปรับตัว และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว

อัสรา อวรรณ (2540 45) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยมั่นใจในตนเองถึงความสัมพันธ์กับอื่นในบ้าน ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวจึงมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าครอบครัวสมบูรณ์ด้วยระเบียบและคุณธรรมอันดีทุกประการแล้ว สมาชิกทุกคนก็จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัว

ขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกแต่ละคน เพราะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ในครอบครัว จะช่วยให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวราบรื่น และทุกคนมีความสุขกายสบายใจ และมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ อัญมณี สมด้ว (2544 : 28) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์ที่ราบรื่นระหว่างบุคคลในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นระหว่าง พ่อ แม่ ลูก หรือผู้ปกครอง ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจกัน รักใคร่ผูกพันกัน มีเวลาให้แกกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนรวมทั้งการอบรมสั่งสอน ขัดเกลาลูกหลานให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ และประพฤติตนเป็นคนดี

โคลน์แมน และแฮมแมน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530 : 176, อ้างอิงจาก Coleman and Hammen 1974) กล่าวว่า องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของเด็กซึ่งได้แก่ ความรัก ความอบอุ่น ความยอมรับและการยกย่องสภาพแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย ความรัก ความอบอุ่น และความยอมรับบุตร ธิดา ด้วยความเหมาะสม สมเหตุสมผลและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาการและความสมบูรณ์แห่งบุคลิกภาพของสมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ

โบววิน (วชิราภรณ์ ไชยรัตน์ 2539 : 24 , อ้างอิงจาก Bokdwin 1968) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในครอบครัวดีหรือไม่ อาจเกิดจากการที่บิดามารดารวบรวมและเอาประสบการณ์ ความรู้ที่ถูกต้องมาใช้ ควบคุมพฤติกรรมเด็กให้เกิดความเชื่อและความรู้สึกในสิ่งที่เป็จริง ซึ่งเป็นการวางรากฐานโครงสร้างของพฤติกรรมและพื้นฐานจากความรักที่แท้จริงของบิดามารดา เพื่อช่วยให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแต่ละสถานการณ์ โดยอาศัยภาษาเป็นสื่อในการติดต่อสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในครอบครัว จึงมีส่วนทำให้ครอบครัวกับความสัมพันธ์ในสมาชิกของครอบครัวจะเป็นไปอย่างถาวร และทำให้เด็กมีเอกลักษณ์ที่มั่นคงฝังแน่นในตัวเด็ก

แคนโด (จริยกุล ตรีสุวรรณ 2542 : 34 , อ้างอิงมาจาก Kando 1971) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดี เกิดจากสัมพันธภาพที่ดีซึ่งกันและกันของบุคคลในครอบครัว เด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่จะสวมบทบาทของบุคคลที่จะอยู่ใกล้ชิด เริ่มด้วยการสวมบทบาทของบิดามารดา โดยเด็กจะยอมรับและเอาเอกลักษณ์ของบิดามารดา และยึดถือเป็นเรื่องของตนเอง ขณะเดียวกันก็จะเรียนรู้บทบาทของตนเอง ด้วยการสวมบทบาทที่บิดามารดากำหนดให้ สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดีจึงมีส่วนทำให้เด็กรู้จักประพฤติปฏิบัติตัวได้เหมาะสมกับการเป็นสมาชิกที่ดีในครอบครัว

นวลศิริ เปาโรหิตและคณะ (2520 : 197) กล่าวว่าประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากทางบ้านเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็ก บรรยากาศของบ้านเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการ หากเด็กมาจากบ้านที่มีบรรยากาศดีจะรู้สึกดี และสามารถปรับตัวได้ดีกับสังคมรอบบ้าน

จรรยา สุวรรณทัต (2523 : 54-56) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ ดังนี้

1 สถานภาพทางเศรษฐกิจ- สังคมของครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ไม่ขัดสน ยอมรับมาซึ่งความสงบสุขของครอบครัว เกิดความกลมกลืน สัมผัสกันกันในครอบครัว

2 การรู้จักบทบาทและหน้าที่ต่อสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถ ปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของตนเองทั้งพ่อแม่และตัวเด็กเอง

3 การรู้จักลักษณะธรรมชาติและความต้องการมูลฐานของเด็ก พ่อแม่ที่ พยายามเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโต และมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเด็ก เมื่อ เกิดปัญหาย่อมมีส่วนช่วยความสัมพันธ์อันดี

4 ความคงเส้นคงวาของพ่อแม่ ในการวางระเบียบวินัย ปัจจุบันนี้พบว่ามีอิทธิพล ต่อสภาพแวดล้อมในครอบครัวโดยเฉพาะวัยรุ่น ซึ่งมีความอดทนน้อยต่อการไม่คงเส้นคงวาของพ่อ แม่ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดความคลอนแคลน ในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูก

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ที่แตกต่างกันทำให้พฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า ความแตกต่างของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนเช่นกัน

2.7 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จำเนียร ช่างโซติและคณะ (2524 : 394 – 395) กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นเริ่มเห็น ความสำคัญของเพื่อนและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของตนมีมากขึ้น วัยรุ่นจะพยายามติดนอกร อกจากพ่อแม่ คุณค่าหรือคำสั่งที่พ่อแม่มอบให้เริ่มลดความสำคัญลงเรื่อย ๆ ในขณะที่ความคิดเห็น ทัศนคติของเพื่อน ๆ กลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างจริงจัง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และ เด็กวัยรุ่นจะเป็นทั้งความรัก ความรู้สึกผิด และการโต้แย้งขัดดกขัดใจกัน แต่ในมิตรภาพของเด็ก วัยรุ่นนั้นเต็มไปด้วยความรู้สึกแบบเพื่อน การมีความสัมพันธ์แบบเคียงบ่าเคียงไหล่กัน การใกล้ชิด ในลักษณะที่จะช่วยให้เขาสามารถมองเห็นลักษณะความเป็นตัวของตนเองได้

ความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กวัยรุ่น แตกต่างกับความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเด็ก ๆ เพราะก่อนวัยเด็กจะเข้าสู่วัยรุ่น เขาเลือกคบเพื่อนโดยการเลือกเพื่อนที่มีความสนใจในกิจกรรมการ เล่นหรือการเรียนที่คล้ายคลึงกัน แต่ในระยะวัยรุ่นนั้นเป็นเรื่องของความสนใจในตัวเพื่อนซึ่งกันและ กัน เป็นการสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อนอย่างใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่าในวัยเด็ก การคบหา สมาคมระหว่างเด็กวัยรุ่นหญิงกับเด็กวัยรุ่นหญิงจะมีลักษณะค่อนข้างไปทางสร้างเสริมมิตรภาพ ระหว่างเด็กวัยรุ่นชายกับเด็กวัยรุ่นชายค่อนข้างจะเป็นแบบการเล่นกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่า และ มิตรภาพระหว่างเด็กวัยรุ่นหญิงมักจะมี ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนหญิงมากกว่าเด็กชายมีต่อ เด็กชายด้วยกัน นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นทั้งชายหญิง มักจะเลือกคบเพื่อน จากคนที่อยู่ในสังคม คล้ายคลึงกัน มีสติปัญญา ความสนใจ คุณค่าที่ยึดถือ มีวุฒิภาวะทางสังคมคล้ายคลึงกัน และเด็ก

วัยรุ่นหญิงยังสนใจเลือกเพื่อนที่สวยมีเสน่ห์ต่อเพื่อนเพศตรงข้ามเป็นเพื่อนอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เพื่อนชักนำให้ตนพลอยเป็นจุดสนใจของเพื่อนเพศตรงข้ามอีกด้วย

สุพัตรา สุภาพ (2526 : 71) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งโดยเฉพาะในชีวิตวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้เพื่อนฝูงยอมรับนับถือ วัยรุ่นจะมีความเข้าใจดีว่าเพื่อนมีความรู้สึกต่อตนเองอย่างไร ถ้าวัยรุ่นได้รับความนิยมนยกย่องจากเพื่อนฝูงมากเพียงใด ย่อมทำให้เขาเป็นคนที่มียุทธศาสตร์เป็นมิตรน่าคบ กล่าวแสดงออกทางตนในการเข้าสังคมเป็น และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเพียงนั้น ซึ่งลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ ย่อมจะช่วยให้วัยรุ่นได้รับความนิยมนยกย่องจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในแง่ที่ดีด้วยอีกต่อหนึ่ง วัยรุ่นที่มีการปฏิบัติตนในการเข้าสังคมกับเพื่อนไม่ดี และไม่เป็นที่นิยมนยกย่องของเพื่อนฝูง มักจะสร้างทัศนคติต่อตนเองในแง่ไม่ดีขึ้นมา โดยเฉพาะจะมีความรู้สึกแค้นเคือง และบางครั้งก็หวาดหวั่นใจ วัยรุ่นจะพยายามที่จะยอมรับและคล้อยตามความคิดเห็น การกระทำทุกอย่างของเพื่อน ผู้เป็นที่รักใคร่ และนิยมนยกย่องของกลุ่ม ทั้งๆ ที่บางครั้งอาจรู้สึกไม่เต็มใจก็ตาม และบางครั้งจะพยายามแสดงตัวโอ้อวด เพื่อให้เพื่อนประทับใจในความสามารถของตน

สมชาย ธีรชนกุล (2530 : 86-88) กล่าวถึงปัญหาสำคัญที่วัยรุ่นประสบได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อนในเพื่อนต่างเพศและเพื่อนเพศเดียวกัน ปัญหาการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศ และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งปัญหานี้ อาจส่งผลเกี่ยวกับการศึกษาได้

ณรงค์ เส็งประชา (2538 : 166) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว หรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตนเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้อง และอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตน

พะยอม ธีรยุทธ (2540 : 8) ให้ความหมายของความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อกันในห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้กำลังใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความร่วมมือกันในด้านวิชาการและด้าน ทั่ว ๆ ไป

สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 9) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียนและการคบเพื่อนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพากันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียนและการเลือกคบเพื่อน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จในด้านการเรียนและการเลือกคบเพื่อน

ชนนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 5) กล่าวว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมแสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนทางด้านการใช้วาจา การแสดงกิริยาท่าทางอันประกอบด้วยลักษณะของการช่วยเหลือ รู้จักเคารพในสิทธิ์ของผู้อื่น รู้จักและเข้าใจตนเอง สนใจในความรู้สึกของเพื่อน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานกลุ่มและการปฏิบัติตนกับเพื่อนเป็นไปอย่างเหมาะสม

สุชา จันทน์เอม (2542 153 – 154) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไว้ว่า วิทยุพยายามที่จะหาเพื่อนที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้เอาไว้อวดหา สมาคมพูดคุยสังสรรค์กัน กลุ่มของเด็กวัยรุนมีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติ การแต่งกาย กิริยาท่าทาง มีการพยายามเลียนแบบกัน เพื่อให้เกิดสัญลักษณ์กลุ่มขึ้น แม้ว่าการกระทำบางอย่างนั้น จะทำไปเพื่อความโก้เก๋และเพื่อให้เกิดเป็นจุดสนใจขึ้น แม้จะขัดต่อสายตาของผู้ใหญ่ก็ตาม

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งกับเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมการใช้เวลาว่างร่วมกันและจะทำให้เกิดความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนได้

28 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ศิริวัฒน์ นิจนตร (2526 28 – 29) นิคม ทาแดงและชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528 270) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้คล้ายคลึงกันได้ว่าหมายถึงการจัดอาณาบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ตลอดจนการตกแต่ง การใช้พื้นที่ การวางติดตั้งวัสดุ อุปกรณ์ทั้งมวล ที่ทำให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนเกิดการสร้างสม ความรู้สึกนึกคิด ความชอบ ความชัง คุณค่า ระบบค่านิยม ตลอดจนสร้างพฤติกรรมและบุคลิกภาพถาวรของผู้เรียน ให้โน้มเอียงไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมนั้นๆ

อรรณฎา รักขมธูร์ (2526 6 – 7) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามความรู้สึกของครู อาจารย์ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษาได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนหมายถึง สภาพการณ์ต่างๆ ในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนและครู เป็นต้นว่า ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียน

พ โพธิ์ทพพะ (2533 33) ได้อธิบายถึงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนสรุปได้ว่าเป็น การรับรู้หรือความรู้สึกและเจตคติที่สมาชิกในโรงเรียนมีต่อโรงเรียน ทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี ความรู้สึกในทางที่ดีนั้นทำให้เกิดความประทับใจ พอใจ และอบอุ่นใจ ความรู้สึกที่ไม่ดีนั้นอาจทำให้ขาดความรัก ไม่มีความผูกพันปราศจากความเป็นเจ้าของ ความเบื่อหน่าย ความไม่รับผิดชอบ

सानิต รัตติญญ (2533 9 – 10) ได้สรุปความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นสภาพการณ์ต่างๆ ในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์หรือบุคลิกภาพของครูที่มีต่อนักเรียน การเรียนการสอน การให้บริการนักเรียน กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ สังคมกลุ่มเพื่อน การปกครอง ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักเรียน

จากความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนข้างต้น พอสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง บรรยากาศหรือสภาพการณ์ต่างๆ ในโรงเรียน ทั้งที่เป็นวัตถุ สิ่งของหรือตัวบุคคล ตลอดจนถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของนักเรียนในทุกๆ ด้าน

วิรัช วรรณรัตน์ (2523 21 – 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมกับการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนว่า โรงเรียนมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของนักเรียนเป็นอันดับสอง รองลงมาจากบ้าน วัตถุประสงค์ของการศึกษา ก็เพื่อจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของนักเรียนมีดังนี้

1 พฤติกรรมการบริหารโรงเรียน เป็นการแสดงออกซึ่งกิจกรรมการบริหารของผู้บริหารและครูใหญ่เป็นสำคัญ เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อครูและนักเรียน พฤติกรรมเหล่านี้ หากให้ความสนใจและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น

2 พฤติกรรมของครู ครูประจำชั้นเป็นผู้ที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด พฤติกรรมของครูเป็นแบบอย่างที่นักเรียนมักเอาเป็นแบบในการประพฤติปฏิบัติ ครูที่ดีจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

3 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมนักเรียนที่สำคัญอย่างหนึ่ง เช่น การจัดบริเวณโรงเรียนไม่สวยงาม ไม่มีระเบียบก็จะไม่ช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนบุคลิกภาพให้เป็นที่พึงปรารถนาได้ หากจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้น่าอยู่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีสภาพเหมือนกับบ้านของนักเรียน ก็จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้ประสบการณ์ที่เจริญงอกงามต่อไป โดยต้องให้นักเรียนมีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อม

4 กระบวนการเรียนการสอน หากได้มีการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมายล่วงหน้าไว้ก่อนเกี่ยวกับความต้องการเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพของนักเรียนในเรื่องใด ก็ดำเนินการสอนตามขั้นตอนและกิจกรรมให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการให้มากที่สุด

5 แบบแผนพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียน ตามปกตินักเรียนที่เข้าใหม่ในแต่ละโรงเรียน มีจำนวนไม่เกิน 1 ใน 4 ของนักเรียนในโรงเรียนทั้งหมด และนักเรียนเข้าใหม่จะพยายามเลียนแบบพฤติกรรม บุคลิกภาพของนักเรียนเก่า ถ้าแบบแผนพฤติกรรมบุคลิกภาพของนักเรียนเก่าโดยส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี ก็จะสามารถดึงดูดให้นักเรียนใหม่ปฏิบัติตามด้วย โรงเรียนจึงควรพยายามให้แบบแผนพฤติกรรมและบุคลิกภาพของนักเรียนโดยส่วนร่วม อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจอยู่เสมอ จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพไปในทางที่พึงปรารถนา ได้ง่ายขึ้น

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523 45 – 46) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนไว้สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมและโครงการต่างๆ ภายในโรงเรียนมีผลโดยตรงต่อชีวิต และสุขภาพของนักเรียนในแง่ต่างๆ กัน ในแง่บวกคือการทำให้นักเรียนมีความสุขสบาย ร่าเริง มีความสุข รักสวยรักงาม หรือในแง่การป้องกันมิให้เกิดโรคและป้องกันภัยอันตรายการบาดเจ็บต่างๆ และในแง่การช่วยให้นักเรียนเกิดพัฒนาทางการศึกษากล่าวโดยสรุปสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนจะช่วยให้เกิดผลทั้ง 3 ด้านคือ

1 ผลทางบวก สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียน จะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าไปเรียน การระบายอากาศที่ดีและการจัดแสงสว่างให้เหมาะสมจะช่วยทำให้

ห้องเรียนน่ายุและสบายยิ่งขึ้น อาคารเรียนที่สะอาดเรียบร้อยจะทำให้ทั้งครูและนักเรียนอยากเข้าไปอยู่มากกว่าอาคารที่สกปรก การมีน้ำดื่มอย่างเพียงพอ การจัดที่นั่งให้สบาย และโรงอาหารที่เรียบร้อย ก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ สัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของทั้งสองฝ่าย การใช้วิธีสอนที่ดีจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จบ่อยครั้ง และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ จะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในงานของตนได้นาน ทำให้นักเรียนอยากตอบสนองด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนทำให้นักเรียนมีความสุขด้วย

2 การป้องกันโรคภัยหรืออันตรายต่างๆ โดยการร่วมมือกับแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดโรคต่างๆ หรือการดำเนินการต่างๆ เพื่อค้นหาและขจัดเหตุอันตรายต่างๆ ให้หมดสิ้นไป

3 พัฒนาด้านการเรียน สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียน กระบวนการทางด้านจิตวิทยาอันสลับซับซ้อนของการเรียนรู้เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม และบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากองค์ประกอบต่างๆ ทั้งทางกายและจิต

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 235) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนว่า โรงเรียนเป็นเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ชีวิตในโรงเรียนเป็นเวลาหลายชั่วโมงในแต่ละวัน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งนักเรียนยังอยู่ในระหว่างประภควัย ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ โรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้คล้ายคลึงหรือดีกว่าที่บ้าน โดยสนองความต้องการของนักเรียน เพื่อช่วยพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1 เพื่อจัดและปรับสภาพแวดล้อม เสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนและความเป็นอยู่ของนักเรียน ตลอดจนครูอาจารย์ในโรงเรียน

2 เพื่อให้นักเรียนรักและภูมิใจในโรงเรียนของตน

3 เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

4 เพื่อให้นักเรียนมีความเป็นระเบียบ รักสวยรักงามและมีรสนิยมดี

5 เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาจสรุปได้ด้วยคำกล่าวของสุปรียา หิรัญโต (2531 : 175) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนนั้นมีอิทธิพลต่อการหลอมรวมพฤติกรรมเจตคติ ค่านิยม สติปัญญาและสังคมของนักเรียนและครูเป็นอย่างมาก

2 7 1 หลักการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ปริญญ์ อังศุสิงห์ (2521 : 25) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของโรงเรียนที่ดีไว้ดังนี้

- 1 ความเพียงพอ (Adequacy) หมายถึง พื้นที่ปริมาณอาคาร ห้องเรียนและอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเพียงพอ
- 2 ความเหมาะสม (Suitability) หมายถึง ความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งของโรงเรียนลักษณะของพื้นที่ การจัดห้องต่างๆ เป็นต้น
- 3 ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การพิจารณาหาทางป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน
- 4 สุขลักษณะ (Healthfulness) หมายถึง การพิจารณาส่งเสริมในด้านสุขภาพและอนามัยเป็นหลัก
- 5 ระยะเวลาการติดต่อใช้สอย (Accessibility) หมายถึง เส้นทางหรือระยะทางจากบ้านมาโรงเรียนหรือจากจุดต่างๆ ในบริเวณโรงเรียน
- 6 การยืดหยุ่นได้ (Flexibility) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ผนังกันห้องหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ให้ได้ประโยชน์แก่กิจกรรมหลายๆ อย่าง
- 7 ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้พื้นที่ อาคาร อุปกรณ์ต่างๆ ให้ได้ผลเต็มที่
- 8 การประหยัด (Economy) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณออกแบบอาคารให้คุ้มกับเงินที่ได้ลงทุนไปและเสียค่าบำรุงรักษาน้อย
- 9 การขยายตัว (Expandability) หมายถึง การขยายตัวของบริเวณและอาคารโดยมีการออกแบบที่เหมาะสม ขยายตัวได้ง่ายและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย
- 10 รูปร่าง (Appearance) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณโรงเรียน อาคารและการตกแต่งภายใน ภายนอกให้เป็นที่ชื่นชมแก่ผู้พบเห็น รวมทั้งการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่

ทองเรียน อมรัชกุล (2528 : 478 – 479) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาในฐานะการแนะแนวสำหรับนักเรียนประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

- 1 อาคารเรียน บริเวณโรงเรียนต้องเป็นที่ชื่นชอบแก่ผู้พบเห็น มีการวางตัวอาคารและบริเวณส่วนประกอบอื่นๆ ภายในโรงเรียน เช่น เสาธงชาติ รูปปั้น ป้ายชื่ออาคาร นอกจากนี้แล้วก็จัดทำสวนไม้พุ่ม ไม้ดอกตามจุดต่างๆ จัดสนามเด็กเล่น สนามกีฬาและการจัดสวนสัตว์เพื่อการศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจ
- 2 ห้องเรียน ปกติแล้วห้องเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเป็นแบบมีแทบทุกอย่างในห้อง นอกจากจะเป็นห้องเรียนแล้ว ยังอาจจัดแปลงมีมุม วิทยาศาสตร์ ดนตรี ห้องสมุด และอื่นๆ มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับนักเรียนที่มีขนาดเหมาะสมกับสัดส่วนร่างกายของนักเรียน และห้องเรียนต้องสะอาดน่าดู มีการตกแต่งสวยงาม

3 บุคลากร ครูอาจารย์จะต้องมีความประพฤติและการแสดงตัวเป็นแบบอย่าง จนนักเรียนประถมศึกษา จะนำเอาไปเป็นแบบอย่างในชีวิตของตนต่อไปได้ ยิ่งไปกว่านี้แล้ว จะต้องมีความรักความสามัคคี ระหว่างครูอาจารย์ด้วยกัน

4 การสร้างบรรยากาศ ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ก็ตาม ทั้งนี้จะต้องเอื้อต่อการให้นักเรียนได้สร้างความเจริญงอกงามให้แก่ตนเอง การสอนการติดต่อ ก็ใช้แบบกันเองมากกว่า นอกจากนี้จะต้องจัดชั้นเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีวินัยในชั้นเรียน

ไรดา (สุริยา ซาติสุทธิ 2534 8 – 9, อ้างอิงจาก Reida 1962 7 – 10) ได้เสนอแนะสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1 ที่ตั้งของโรงเรียนที่ดีควรมีทั้ง สนาม ที่จอดรถ ทางรถยนต์ ทางเดินที่ พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่จะใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่นักเรียนสามารถไป มาได้สะดวก

2 ในด้านความปลอดภัย ที่ตั้งของโรงเรียนควรตั้งอยู่ห่างจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียง กลิ่น ทางรถไฟ หรือถนนใหญ่ สนามบิน โรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้า เป็นต้น

3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ควรมีสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจ และภาคภูมิใจต่อโรงเรียนของเขา เช่น มีทิวทัศน์สวยงาม มีต้นไม้หรือพุ่มไม้และสนามหญ้าที่สวยงามมีรั้วรอบขอบชิด ดินควรเป็นดินทราย มีน้ำไหลซึมได้ง่าย ไม่มีอิฐหรือหินที่เป็นอันตรายแก่นักเรียน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนก็คือ การจัดองค์ประกอบต่างๆ ภายในโรงเรียนที่กระตุ้น ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นการศึกษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน จึงเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนหรือผู้บริหารสถานศึกษา ควรตระหนักและดำเนินการเพื่อพัฒนา นักเรียนให้มีคุณภาพ และนำข้อมูลมาเป็นแนวทาง ที่จะจัดสภาพแวดล้อมใหม่ให้เหมาะสมที่จะ พัฒนานักเรียนต่อไป

2 7 2 รูปแบบของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้แบ่งรูปแบบของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีส่วน ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ไว้หลายท่านดังนี้

อริยญา รักชมธูร์ (2526 7) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในโรงเรียนออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

1 ด้านการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือบรรยากาศการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร วิธีสอน การวัดผล ตำราและเอกสารประกอบการสอน

2 การบริหารงาน หมายถึง แนวนโยบายการดำเนินการบริหารโรงเรียน กฎ ข้อบังคับและระเบียบวินัย ที่มีผลบังคับใช้กับนักเรียนและครู เป็นต้น

3 การให้บริการนักเรียน หมายถึง บริการต่างๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เช่น บริการแนะแนว บริการอาหารกลางวัน บริการสุขภาพ บริการห้องสมุด เป็นต้น

4 การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนที่สมบูรณ์แก่นักเรียน เช่น กิจกรรมการปกครอง ชุมนุมทางวิชาการกิจกรรมรณรงค์และกีฬา กิจกรรมส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

5 สังคมกลุ่มเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ในหมู่นักเรียนและครู การคบเพื่อนของนักเรียนภายในโรงเรียน การรวมกลุ่มความสัมพันธ์และความร่วมมือในกลุ่มเพื่อน กิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาการกลุ่มที่จัดขึ้นในโรงเรียน

6 อาคารสถานที่ หมายถึง ลักษณะของสถานที่ในโรงเรียน เช่น ดิกรเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ โรงอาหาร ที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่อำนวยความสะดวกต่างๆ ในโรงเรียนรวมทั้งการจัดตกแต่งบริเวณความสะอาดของอาคารและบริเวณ การบำรุงรักษา สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน เช่น กลิ่นเหม็น เสียงรบกวน แหล่งเสื่อมโทรม เป็นต้น

7 จริยธรรม หมายถึง สภาพธรรมชาติที่เกี่ยวกับความประพฤติของครูและนักเรียนที่อยู่ในศีลธรรมอันดี มีการปฏิบัติไปในทางสร้างสรรค์ และทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างมีความสุข

อนันต์ นามทองตัน (2534 12) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาเป็น 3 ด้านคือ

1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ประกอบด้วย อาคารเรียน บริเวณโรงเรียน และอาคารประกอบต่างๆ

2 สภาพแวดล้อมด้านการจัดกิจกรรมวิชาการ ประกอบด้วยพฤติกรรมของครู การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์

3 สภาพแวดล้อมด้านการบริหารการจัดการ ประกอบด้วย การบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์

นงเยาว์ พงษ์ประดิษฐ์ (2534 8) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม ซึ่งปัจจุบันเรียกชื่อว่าสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักศึกษา ออกเป็น 5 ด้าน คือ

1 สภาพแวดล้อมด้านบรรยากาศการเรียนการสอน

2 สภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

3 สภาพแวดล้อมด้านกิจกรรม

4 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

5 สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า
ความคิดเห็นของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้
เวลาว่างของนักเรียนแตกต่างกันไปด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในวงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ปีการศึกษา 2547 จำนวน 853 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย ครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในวงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ปีการศึกษา 2547 จำนวน 256 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane 1970 80-81) โดยใช้ระดับชั้น เป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนวงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

- ตอนที่1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ลักษณะแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความลงไปในช่วงว่าง ให้ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

1 ระดับชั้น

- () มัธยมศึกษาปีที่ 1
() มัธยมศึกษาปีที่ 2
() มัธยมศึกษาปีที่ 3

2 ระดับผลการเรียนเฉลี่ยทุกวิชา

3 ค่าใช้จ่ายที่ได้รับมาโรงเรียน (ต่อวัน)

บาท

4 สภาพครอบครัว

- () บิดามารดาอยู่ร่วมกัน
() บิดามารดาแยกกันอยู่
() บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม

5 รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน)

บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว

2 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบทดสอบบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ของสิทธิโชค วรรณสันติกุล (2537)

2 3 ผู้วิจัยสร้างสอบถามบุคลิกภาพ โดยใช้แนวคิดที่ได้จาก ข้อ 2 1 และข้อ 2 2

2 4 ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 15 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 30 คนที่มีไขกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็น

รายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดย t-test และเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.655 – 9.541

2.5 ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 2.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7546

ลักษณะแบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด, จริง, จริงบ้าง, จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของท่านให้อ่านข้อความแล้วพิจารณาว่า เป็นจริงตรงกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่มากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้ามีความกล้าที่จะแสดงออกเมื่ออยู่กับเพื่อนสนิท					
00	ข้าพเจ้าไม่สบายใจเมื่องาน ดำเนินไปอย่างล่าช้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายบุคลิกภาพ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล)

คะแนนเฉลี่ย 20-50	หมายถึง	ผู้มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว
คะแนนเฉลี่ย 51-100	หมายถึง	ผู้มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพแห่งตน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3 2 ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสร้างแบบสอบถามมโนภาพแห่งตนให้มีคุณภาพสำหรับนำไปใช้ในการวิจัย ตามคุณลักษณะด้านต่าง ๆ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ มโนภาพแห่งตนด้านความสามารถทางร่างกาย ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการเรียนและกิจกรรมทั่วไปในโรงเรียน และด้านการรับรู้ตนเอง

3 3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามมโนภาพแห่งตนโดยใช้แนวคิดที่ได้จากจาก ข้อ 3 1 และ ข้อ 3 2

3 4 ผู้วิจัยหาคำอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 34 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 30 คนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาคำอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

โดย t-test และเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้จำนวน 31 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1 945 – 10 000

3.5 ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 3.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9342

ตัวอย่างแบบสอบถามมโนภาพแห่งตน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมโนภาพแห่งตนของนักเรียน เมื่ออ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนทำเป็นประจำแล้วโปรดทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องทางขวามือของใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	<u>ด้านความสามารถทางร่างกาย</u> ข้าพเจ้าเป็นคนมีสุขภาพดี					
2	ข้าพเจ้าไม่สามารถยกของหนักได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 9)

คะแนนเฉลี่ย 3 67 – 5 00	หมายถึง	มีมโนภาพแห่งตนดี
คะแนนเฉลี่ย 2 34 -3 66	หมายถึง	มีมโนภาพแห่งตนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1 00 – 2 33	หมายถึง	มีมโนภาพแห่งตนไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

4 2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

4 3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยใช้หลักเกณฑ์จาก ข้อ 4 1 และข้อ 4 2

4 4 ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 25 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 30 คน ที่มีชื่อกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดย t-test แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1 997 – 10 168

4 5 ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 4 4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9334

ลักษณะของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เมื่ออ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนทำเป็นประจำแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ผู้ปกครองคอยให้คำปรึกษาเรื่องการปฏิบัติ					
00	ข้าพเจ้าไม่พอใจเมื่อผู้ปกครองถามถึงเรื่องส่วนตัว					

เกณฑ์การให้คะแนน

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 9)

คะแนนเฉลี่ย 3 67 – 5 00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี

คะแนนเฉลี่ย 2 34 - 3 66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1 00 – 2 33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองไม่ดี

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

5 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

5 2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

5 3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยใช้หลักเกณฑ์จาก ข้อ 5 1 และข้อ 5 2

5 4 ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 19 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 30 คนที่มีใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดย t-test และเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2 010 – 5 924

5 5 ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยตัดเฉพาะข้อที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 5 4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9361

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

เมื่ออ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนทำเป็นประจำแล้วโปรดทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อยที่สุด
0	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียนเพื่อนจะไม่เคย ช่วยอธิบาย					
00	ข้าพเจ้ากับเพื่อนเข้ากันไม่ได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 9)

คะแนนเฉลี่ย 3 67 – 5 00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี
 คะแนนเฉลี่ย 2 34 - 3 66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดีพอใช้
 คะแนนเฉลี่ย 1 00 – 2 33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ดี

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

6 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน
 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

6 2 ผู้วิจัยศึกษาของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนของสาคิน

รัตติบุญ (2533) ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และอรรณพ คุณพันธ์ (2522) สมบัติ วัจนะสาธิตกุล (2524) อรุณญา รักขัมธูร์ (2526) และสุภาพร เลาสถิตย์ (2526) และแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยครูของนางเยาว์ พงษ์ประดิษฐ์ (2534)

6 3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยใช้หลักเกณฑ์จาก ข้อ 6 1 และข้อ 6 2

6 4 ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 16 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 30 คนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดย t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1 956 - 4 903

6 5 ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยตัดเฉพาะข้อที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 6 4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 7778

ลักษณะแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนของนักเรียน เมื่ออ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนทำเป็นประจำแล้วโปรดทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องทางขวามือช่องใด ช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
(0)	สนามภายในโรงเรียนเหมาะสมแก่การทำกิจกรรมต่างๆ					

เกณฑ์การให้คะแนน

1 ข้อความที่มีลักษณะเชิงบวกกำหนดให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน 2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน 3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนดี
คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66	หมายถึง	สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33	หมายถึง	สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่ดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 7.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง
- 7.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง
- 7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยใช้แนวคิดที่ได้จาก ข้อ 7.1 และข้อ 7.2

7.4 ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 45 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย จำนวน 30 คนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดย t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้จำนวน 29 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.982 – 8.109

7.5 ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 7.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.6189

ลักษณะแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ ทำเป็นประจำ ทำค่อนข้างบ่อย ทำบ้างไม่ทำบ้าง ไม่ค่อยได้ทำ ไม่เคยทำเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของท่านให้อ่านข้อความแล้วพิจารณาว่า เป็นจริงตรงกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่มากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย $\sqrt{\quad}$ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

ทำเป็นประจำ	หมายถึง	ท่านทำกิจกรรมนั้นเป็นประจำ
ทำบ่อย	หมายถึง	ท่านทำกิจกรรมนั้นค่อนข้างบ่อย
ทำบางครั้ง	หมายถึง	ท่านทำกิจกรรมนั้นบ้างไม่ทำบ้าง
ไม่ค่อยได้ทำ	หมายถึง	ท่านทำกิจกรรมนั้นไม่บ่อย
ไม่เคยทำเลย	หมายถึง	ท่านไม่เคยทำกิจกรรมนั้นเลย

กิจกรรม	ความถี่ของการทำกิจกรรม				
	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อย	ทำบางครั้ง	ไม่ค่อยได้ทำ	ไม่เคยทำเลย
0 การเล่นเกม					
00 เดินเล่นตามสวนสาธารณะ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ทำเป็นประจำ	ให้คะแนน	5	คะแนน
ทำบ่อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ทำบางครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่ค่อยได้ทำ	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 9)

คะแนนเฉลี่ย	3 67 – 5 00	หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม
คะแนนเฉลี่ย	2 34 -3 66	หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสมบ้าง
คะแนนเฉลี่ย	1 00 – 2 33	หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 ผู้วิจัยของหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อไปขออนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้อำนวยการโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปขออนุญาตคณะครูฝ่ายแนะแนว และครูฝ่ายปกครอง โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้นักเรียนจำนวน 256 ฉบับ แล้วได้กลับคืนมาครบทุกฉบับ ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2548 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
- 3 วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 สถิติพื้นฐาน
 - 1 1 ค่าร้อยละ

1 2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1 3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2 1 หากอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test

2 2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3 สถิติสำหรับวิเคราะห์สมมติฐาน

3 1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3 2 วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้ในการแจกแจงค่า F- Distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	Sum of Square
MS	แทน	Mean Square
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
$\hat{Y}$	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนมาตรฐาน
X_1	แทน	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
X_2	แทน	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
X_3	แทน	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
X_4	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_5	แทน	ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน
X_6	แทน	สภาพครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ร่วมกัน
X_7	แทน	สภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกกันอยู่
X_8	แทน	สภาพครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
X_9	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
X_{10}	แทน	บุคลิกภาพ
X_{11}	แทน	มโนภาพแห่งตน
X_{12}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

X_{13}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
X_{14}	แทน	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน
Y	แทน	พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 ข้อมูลทั่วไปโดยการคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีอิทธิพลด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมกับ พฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3 วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละภาคเรียน สถานภาพของครอบครัว

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ระดับค่าใช้จ่ายที่ได้มา โรงเรียนต่อวัน ระดับรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับบุคลิกภาพ ระดับมโนภาพแห่งตน ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ระดับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และระดับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครโดยใช้การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผล การเรียนเฉลี่ยแต่ละภาคเรียน สถานภาพของครอบครัว ดังปรากฏผลในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานภาพครอบครัว

องค์ประกอบ		จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 1	69	26 95
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	92	35 94
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	95	37 11
	รวม	256	100 00
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ระดับผลการเรียนต่ำกว่า 1 99	5	1 95
	ระดับผลการเรียนระหว่าง 2 00 - 3 49	202	78 91
	ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 3 50 - 4 00	49	19 14
	รวม	256	100 00

ตาราง 2 (ต่อ)

สภาพครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	196	78.09
บิดามารดาแยกกันอยู่	48	17.93
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	12	3.98
รวม	256	100.00

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลได้ดังนี้

ระดับชั้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนมากที่สุด 95 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11 รองลงมาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 35.94 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 26.95

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่ได้ระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00 - 3.49 มีจำนวนมากที่สุด 202 คน คิดเป็นร้อยละ 78.91 รองลงมาคือ นักเรียนที่ได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 3.50 - 4.00 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.14 และนักเรียนที่ได้ระดับผลการเรียนต่ำกว่า 1.99 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.95

สภาพครอบครัว พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ร่วมกันมีจำนวนมากที่สุด 196 คน คิดเป็นร้อยละ 78.09 รองลงมาคือ บิดามารดาแยกกันอยู่ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 17.93 และบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.98

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แกระดับค่าใช้จ่ายที่ได้มา โรงเรียนต่อวัน ระดับรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับบุคลิกภาพ ระดับมโนภาพแห่งตน ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ระดับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และระดับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ดังปรากฏผลในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน ระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับบุคลิกภาพ ระดับมโนภาพแห่งตน ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ระดับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ระดับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และระดับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	$\bar{X}$	S	แปลผล
1 ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน	80 453	384	ต่ำ
2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	20564 226	465	ปานกลาง
3 บุคลิกภาพ	1 254	436	บุคลิกภาพแบบเก็บตัว
4 มโนภาพแห่งตน	2 461	507	ดีพอใช้
5 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	2 734	451	ดีพอใช้
6 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	2 695	478	ดีพอใช้
7 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	2 523	500	ดีพอใช้
8 พฤติกรรมการใช้เวลาว่าง	1 992	343	ไม่เหมาะสม

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวันต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มโนภาพแห่งตน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับดีพอใช้ ส่วนด้านบุคลิกภาพเป็นแบบเก็บตัว และมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างอยู่ในระดับไม่เหมาะสม โดยมีการกระจายของคะแนนไม่มาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ดังปรากฏผลในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละภาคเรียน ค่าใช้จ่ายที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน สถานภาพครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน บุคลิกภาพ มโนภาพแห่งตน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	Y
X ₁	1 000	-455**	-467**	086	-234**	046	-055	011	-114	054	069	100	-061	063	040
X ₂		1 000	-575**	004	-120	006	-017	021	-051	066	040	047	011	-017	059
X ₃			1 000	-082	335**	-048	068	-031	155*	-115	-102	-139*	045	-041	-096
X ₄				1 000	053	014	027	-083	203**	053	036	118	070	181**	033
X ₅					1 000	085	-082	-020	365**	-002	018	-134	077	-035	-037
X ₆						1 000	-882**	-385**	206**	064	-011	063	120	148	045
X ₇							1 000	-095	-155*	-078	-023	-123	-143	-182**	-017
X ₈								1 000	-132	019	068	108	028	043	-063
X ₉									1 000	139*	054	154*	097	268**	043
X ₁₀										1 000	336**	327**	364**	332**	250**
X ₁₁											1 000	583*	404**	301	388**
X ₁₂												1 000	334**	651**	215**
X ₁₃													1 000	241**	382**
X ₁₄														1 000	029
Y															1 000

จากตารางที่ 4 พบว่าองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพ (x_{10}) มโนภาพแห่งตน (x_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (x_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (x_{13}) โดยทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.1

องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 10 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 (x_1) ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 (x_2) ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 (x_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_4) ค่าใช้จ่ายที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน (x_5) สภาพครอบครัว บิดามารดาอยู่ร่วมกัน (x_6) สภาพครอบครัว บิดามารดาแยกกันอยู่ (x_7) สภาพครอบครัว บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม (x_8) รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (x_9) และลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน (x_{14})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	10 033	5 016	34 588**
Residual	246	35 678	145	
Total	248	45 711		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จากตาราง 5 พบว่ามีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 มี 2 องค์ประกอบ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 6 แสดงองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบ	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₃	307	053	342	416	173	51 743**
X ₁₃ X ₁₀	192	050	228	468	219	34 588**

$$R = 468$$

$$R^2 = 219$$

$$SE_b = 381$$

$$a = 1\,712$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากตาราง 6 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร เรียงลำดับจากที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (x₁₃) และ บุคลิกภาพ (x₁₀) ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 21.90 ดังนั้นจึงสามารถเขียนสมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างได้ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1\,712 + 307X_{13} + 192X_{10}$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = 342X_{13} + 228X_{10}$$

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อม กับ พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว และ ด้านสภาพแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

3 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2 องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ปีการศึกษา 2547 จำนวน 853 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย ครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ปีการศึกษา 2547 จำนวน 256 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามานะ (Yamane 1970 80-81) โดยใช้ระดับชั้น เป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม องค์กรประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน ฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ จำนวน 13 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 7546

ตอนที่ 3 แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน จำนวน 31 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9342

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จำนวน 19 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9334

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 16 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9361

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน จำนวน 12 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 7778

ตอนที่ 7 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง จำนวน 29 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 7189

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 ผู้วิจัยของหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อไปขออนุญาต และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้อำนวยการโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปขออนุญาตคณะครูฝ่ายแนะแนว และครูฝ่ายปกครอง โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้นักเรียนจำนวน 256 ฉบับ แล้วได้กลับคืนมาครบทุกฉบับ ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2548 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีอิทธิพลด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมกับ พฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

3 วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 01 จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพ (X_{10}) มโนภาพแห่งตน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13})

2 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 10 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 (X_1) ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 (X_2) ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_4) ค่าใช้จ่ายที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน (X_5) สถานภาพครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ร่วมกัน (X_6) สถานภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกกันอยู่ (X_7) สถานภาพครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม (X_8) รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (X_9) และลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน (X_{14})

3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 มี 2 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) และบุคลิกภาพ (X_{10}) ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 21.90

4 สมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครได้แก่

4.1 สมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบสามารถเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1\,712 + 307X_{13} + 192X_{10}$$

4.2 สมการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 342X_{13} + 228X_{10}$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพ (X_{10}) มโนภาพแห่งตน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) โดยทุกตัวแปรมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 01 อภิปรายได้ดังนี้

1.1 บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะ บุคลิกภาพดังกล่าวจะทำให้บุคคลมีเวลาว่างมากกว่าผู้อื่น กล่าวคือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้จะแสวงหากิจกรรมใหม่ ๆ ทำอยู่เสมอทำพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ตนเองชอบและอยากทำมากกว่าผู้อื่น ทำให้ทราบว่าตนเองเหมาะสมที่จะทำกิจกรรมรูปแบบใด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ประกอบพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ จุง (1975 : 89 – 91) กล่าวว่า อัยยาศัยไมตรี ชอบเข้าสังคม มีเพื่อนมาก ชอบพูดคุยกับคนอื่น ไม่ชอบทำงานตามลำพัง ชอบทำกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบเสี่ยงทำอะไรที่มันลุ้น ค่อนข้างหุนหัน ชอบทำตลกขบขัน ไม่ชอบความจำเจ ไม่กังวล ชอบทำตามตามสบาย เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ชอบสนุกเร้าใจ มีแนวโน้มที่จะแสดงความก้าวร้าวและความรู้สึกออกมาตรง ๆ ไม่ค่อยน่าเชื่อถือซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับวิจัยส่วนใหญ่ที่ บุคลิกภาพแบบแสดงตัวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรูปแบบต่าง ๆ มากกว่า ดังที่ มาริษา นาคทัต (2541 : 84-85) ได้ศึกษาพบว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย แต่ในส่วนของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างนั้น บุคลิกภาพแบบเก็บตัวจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

1.2 มโนภาพแห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนดี มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะมโนภาพแห่งตนตามที่ทิตนา แคมมณี (2526 : 64) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง อันเป็นผลมาจากการรับรู้ของตนเอง เช่น การรับรู้ว่าตนเองเป็นคนเช่นไร มีความสามารถอะไร มีปัญหาหรือปมด้อยอะไร เป็นต้น ความเชื่อ ความรู้สึก หรือความคิดเห็นต่างๆ ที่รวมกันเข้านี้จะเป็เครื่องบ่งชี้หรือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น ซึ่งเมื่อบุคคลรับรู้ว่าคุณต้องกระทำหรือไม่ต้องกระทำพฤติกรรมการใช้เวลาว่างหรือกิจกรรมใดๆ ก็จะมีส่งผลให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่ต้องการกระทำ และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ตนเองไม่ต้องการกระทำ ซึ่งจะส่งผลให้มีการกระทำพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่อยากกระทำมากขึ้น เช่นเมื่อนักเรียนมีมโนภาพแห่งตน จะรับรู้ว่าคุณมีความสามารถทางร่างกายสูง และชอบเล่นกีฬา ก็จะส่งผลให้นักเรียนผู้นั้นกระทำพฤติกรรมการใช้เวลาว่างในส่วนของการเล่นกีฬาเพิ่มขึ้นด้วย

1 3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับผู้ปกครอง มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง ด้วยความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนและคำแนะนำในด้านต่างๆ และการที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความรักความเข้าใจ และการเอาใจใส่ดูแล ทำให้เกิดการใช้เวลาว่างทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นผลให้นักเรียนผู้นั้นแสดงพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสมออกมา

1 4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับเพื่อน มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีเพื่อนคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ ใกล้ชิดสนิทสนมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนเกิดความต้องการในการทำกิจกรรมร่วมกัน และแสดงพฤติกรรมการใช้เวลาว่างร่วมกันมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ตักดีดา พยัคฆโส (2545: 54) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสะแกงาม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 01

2 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 (X_1) ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 (X_2) ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_4) ค่าใช้จ่ายที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน (X_5) สภาพครอบครัว บิดามารดาอยู่ร่วมกัน (X_6) สภาพครอบครัว บิดามารดาแยกกันอยู่ (X_7) สภาพครอบครัว บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม (X_8) รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (X_9) และลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน (X_{10}) สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2 1 ระดับชั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางคนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังต้องการการเอาใจใส่ดูแล นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่ดี ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางคนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังต้องการการเอาใจใส่ดูแล นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่ไม่ดี ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลดีเท่าที่ควร ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 บางคนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในช่วงที่อยากรู้อยากลองในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี มีผู้ปกครองชี้แนะในการกระทำกิจกรรมก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 บางคนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในช่วงที่อยากรู้อยากลองในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ นักเรียนที่มีสัมพันธภาพไม่ดีกับผู้ปกครอง ไม่ได้รับการชี้แนะในการกระทำพฤติกรรม ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บางคนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งธรรมชาติของวัยรุ่นคือ ชอบทำกิจกรรมต่างๆ กับเพื่อน ถ้าหากนักเรียนมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี กระทำกิจกรรมต่างๆ กับเพื่อนก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บางคนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งธรรมชาติของวัยรุ่นคือ ชอบทำกิจกรรมต่างๆ กับเพื่อน ถ้าหากนักเรียนมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี แต่เพื่อนของนักเรียนชักชวนกันไปมั่วสุม กระทำสิ่งที่ไม่ดีก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสมได้

ดังนั้นระดับชั้น จึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร แสดงว่านักเรียนบางคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะ เมื่อนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แสดงว่านักเรียนมีความสนใจในวิชาการที่เรียนซึ่งอาจทำให้มีการทำการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การทบทวนบทเรียน การเข้าห้องสมุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เกิดจากการที่มีความสนใจในวิชาการที่เรียนซึ่งในบางครั้งการที่นักเรียนสนใจในการเรียนมากเกินไปจนทำให้ไม่สนใจกิจกรรมด้านอื่นๆเลย เช่น ไม่ออกกำลังกาย หรือไม่ทำกิจกรรมงานอดิเรกใดๆเลย ลักษณะเช่นนี้ก็ถือเป็นพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2.3 ค่าใช้จ่ายที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร แสดงว่า

นักเรียนบางคนที่ได้รับค่าใช้จ่าอยู่ที่ได้มาโรงเรียนสูง มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการที่นักเรียนได้รับค่าใช้จ่าใช้ในการมาโรงเรียนสูงแล้วนักเรียนผู้นั้นนำเงินที่ได้มาไปใช้จ่ายในการกระทำกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์เช่น การนำเงินไปซื้อหนังสือเพื่ออ่านในเวลาว่าง หรือการนำเงินนั้นไปใช้จ่ายในการเรียนพิเศษ การใช้จ่ายในลักษณะนี้ถือเป็นพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่ได้รับค่าใช้จ่าอยู่ที่ได้มาโรงเรียนสูง มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่าอยู่ที่ได้มาโรงเรียนสูงผู้นั้นนำเงินที่ได้มาไปใช้จ่ายในการกระทำกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ใช้เงินที่ได้รับมาไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น นำเงินที่ได้มาไปใช้ในการเล่นเกมออนไลน์ หรือนำเงินที่ได้มาไปซื้อหนังสือการ์ตูนมากเกินไป การใช้จ่ายในลักษณะเช่นนี้ เป็นพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้นค่าใช้จ่าที่ได้มาโรงเรียนจึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2.4 สภาพครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนบางคน ที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ร่วมกัน มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ร่วมกัน นักเรียนผู้นั้นมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง ได้รับการเอาใจใส่จากบิดาและมารดาทั้งสองคนร่วมกัน จึงทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ร่วมกัน มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ร่วมกัน ซึ่งยังต้องการการเอาใจใส่ดูแล ถ้านักเรียนผู้นั้นที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่ไม่ดี ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลดีเท่าที่ควร ถึงบิดามารดาอยู่ร่วมกัน ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกกันอยู่ มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกกันอยู่ ที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่ดี ถึงแม้ว่าจะอยู่กับผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผู้ปกครองดูแลชี้แนะในการกระทำกิจกรรมก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกกันอยู่ มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกกันอยู่ อาจไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ในการทำกิจกรรม หรือพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเท่าที่ควร เนื่องจากการที่อยู่กับผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำให้ผู้ปกครองมีเวลาในการเอาใจใส่ดูแลได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนผู้นั้นมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม

ที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่ดี ถึงแม้ว่าจะอยู่กับผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งผู้ปกครองดูแล ซึ่งในการกระทำกิจกรรมก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม อาจไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ในการทำกิจกรรม หรือพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเท่าที่ควร เนื่องจากการที่อยู่กับผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำให้ผู้ปกครองมีเวลาในการเอาใจใส่ดูแลได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนผู้นั้นมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้นสภาพครอบครัวจึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

25 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนสูง บางคนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองของนักเรียนผู้นั้นสนับสนุนในการนำเงินมาใช้จ่ายในการทำกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่ต้องใช้เงินจำนวนมาก เช่น ดูภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ ท่องเที่ยวที่ต่างๆ เป็นต้น ก็จะส่งเสริมให้นักเรียนผู้นั้นมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนสูง มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองของนักเรียนผู้นั้นสนับสนุนในการนำเงินมาใช้จ่ายในการทำกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่ต้องใช้เงินจำนวนมากแต่ไม่เหมาะสม เช่นการที่ผู้ปกครองให้เงินนักเรียนในการไปใช้จ่ายในการเล่นเกมส์ หรือซื้อของเล่นที่ไม่มีประโยชน์มากเกินไป ก็จะส่งเสริมให้นักเรียนผู้นั้นมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้นรายได้ของครอบครัวต่อเดือนจึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

26 ลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนบางคนที่ได้รับลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนดี มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนอาจมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดีทำให้มีการใช้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่นใช้สนามของโรงเรียนเล่นกีฬากับเพื่อน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

นักเรียนบางคนที่ได้รับลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนดี มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะการที่นักเรียนมีสัมพันธภาพไม่ดีกับเพื่อนไม่ดี ทำให้มีการใช้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนในการทำกิจกรรมคนเดียว ทำให้นักเรียนเบื่อในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เช่นการที่นักเรียนอ่านหนังสือในห้องสมุดที่มีความพร้อมคนเดียวบ่อยครั้งเข้าทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อจนไม่อยากจะเข้าไปอ่านหนังสืออีก ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้นลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนจึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 มี 2 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) และบุคลิกภาพ (X_{10}) อภิปรายได้ดังนี้

3.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร เป็นลำดับแรก แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีเพื่อนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ ตั้งใจและต้องการกระทำกิจกรรม และแสดงออกถึงพฤติกรรมการใช้เวลาว่างสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติเทพ ศรีสุวรักษ์ (2545: 55-56) ที่ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวิจิตรวิทยา เป็นอันดับแรก เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนในวัยนี้ ซึ่งเป็นในส่วนของวัยรุ่นตอนต้น ส่วนใหญ่พฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะมียุติการประกอบเรื่องสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลอยู่ด้วยเสมอ ดังนั้นจะเห็นว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

3.2 บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เป็นอันดับรองลงมาก็คือเป็นอันดับ 2 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ทำให้นักเรียนมีเวลาว่างมากกว่าผู้อื่น กล่าวคือมีเวลาอยู่กับตัวเองมากกว่าผู้อื่น ทำให้มีเวลาในการทำพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ตนเองชอบและอยากทำมากกว่าผู้อื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ประกอบพฤติกรรมการใช้เวลาว่างมากกว่า ผู้อื่น บุคลิกภาพแบบเก็บตัวกลับจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรจะมีการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้เวลาว่างให้เหมาะสมมากขึ้น ทั้งนี้เพราะงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเป็นอันดับแรกคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อาจทำการส่งเสริมโดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

1.2 ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดการตัดสินใจในการใช้เวลาว่างด้วยตนเอง ไม่ควรทำกิจกรรมตามค่านิยม หรือความคาดหวังจากผู้อื่น เนื่องจากผลการวิจัยชิ้นนี้ที่พบว่าการทำที่นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำองค์ประกอบอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนมาศึกษาเพิ่มเติม เช่น อาชีพของผู้ปกครอง ความสนใจในอาชีพ เขตที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2.2 การศึกษาครั้งนี้ศึกษากับนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ดังนั้นควรศึกษาในกลุ่มนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัด นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส เป็นต้น เพื่อได้ข้อสรุปแผ่ขยายมากขึ้น และสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนทางแก้ไขปัญหา การใช้เวลาว่างของนักเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกตแก้ว ศรีงาม (2537) ความแตกต่างของการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการของเยาวชนไทย
วิทยานิพนธ์ ค ม (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- แก้วแก้ว, นามแฝง (2534) การบริหารเวลา วารสารการศึกษาทศม 14(15) 15-16, กุมภาพันธ์
2534
- โกเมศ จันทรเทศ (2522) การใช้เวลาว่างของนักเรียนสองผลัดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
วิทยานิพนธ์ ค ม (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ขจรศักดิ์ หาญณรงค์ (2519) แนวทางการบริหารเวลาสำหรับนักบริหาร เอกสารการวิจัยลำดับที่
497 กรุงเทพมหานคร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ โครงการศึกษาเกี่ยวกับสภาพความต้องการ ปัญหา กิจกรรมและการใช้
เวลาว่างของเด็กและเยาวชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร เอกสารวิจัยปี 2528
กรุงเทพฯ โรงพิมพ์สยามรัฐ
- คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ โครงการศึกษาเกี่ยวกับสภาพความต้องการของเด็กและเยาวชนใน
ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ความต้องการ ปัญหา กิจกรรมและการใช้เวลาว่างของเด็ก
และเยาวชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร รายงานการวิจัย ม ป ท 2528
- จรินทร์ ธานีรัตน์ (2519) นันทนาการชุมชน กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- จามรี ศักดิ์ประสิทธิ์กุล (2538) วิเคราะห์การใช้เวลาของนักศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ปริญญาโท กศ ม กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชาลี พงษ์เจริญ (2514) เวลาเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค ม กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2528) การบริหารเวลา วารสารประชากรศึกษา 6(35) 3-5
- ดวงใจ สิทธิไชย (2521) การศึกษาการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรม
สามัญศึกษา ปริญญาโท กศ ม (การแนะแนวการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ทองสุข สัมปหังสิต (2531) การใช้เวลาว่างด้วยการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปริญญาโท กศ ม (พลศึกษา) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ (2530) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ กรมประชาสัมพันธ์ ปีที่ 26
ฉบับที่ 1 68-73
- ทัศนียา มากวิริยะ (2518) ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอดิเรกของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร พ ศ
2518 วุฒิปริญญาโท กศ ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2533) คุณภาพของคนกับการใช้เวลา ประชากรศึกษา 16(1) 21-
29, เมษายน 2533
- ธัญญารัตน์ วงศ์สมัย (2542) การใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ปริญญาโท กศ ม (พลศึกษา) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นนุช ศรีรัตนการ (2514) การใช้เวลาว่างของนักศึกษาในหอพักเอกชนในจังหวัดพระนครและ
ธนบุรี 2514 วุฒิปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประทีน สุภาพ (2508) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา
2507 วุฒิปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์และคนอื่นๆ (2523) การใช้เวลาว่างและกิจกรรมสันทนาการของประชากร
กรุงเทพมหานคร รายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม กรุงเทพฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่ (2527) นันทนาการ กรุงเทพฯ ภาควิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปัทมา รอดทั้ง (2540) การใช้เวลาว่างด้วยการเล่นกีฬาและออกกำลังกายของประชาชนในเขต
ภาคเหนือตอนล่าง ปริญญาโท กศ ม (พลศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ผกากรอง พุทธิฉลิก (2517) การสำรวจการใช้เวลาว่างของเด็กนักเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2517 วุฒิปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัทธยา กิตติวัชรินทร์ (2514) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพการ
ศึกษาชั้นสูงของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513 วุฒิปริญญาตรี
กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ, วสันต์ ศิลปะสุวรรณ และชูเกียรติ วิวัฒน์วงศ์เกษม (2530) การใช้เวลาว่างของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล, วารสารสาธารณสุขศาสตร์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 2
- พิสมัย ปโชติการ (2506) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2506 วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฟอง เกิดแก้ว (2527) การจัดกีฬาและสันทนาการแก่นิสิตส่วนใหญ่ในสถาบันการศึกษา วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และนันทนาการ 10(7) 15
- ภัทรินทร์ อินทรมานะ (2511) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2510 วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภิรมย์ดิเรกเศรษฐ์ (2528) การใช้เวลานอกเวลาเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสองผลัดในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มงคล สันฐิติวิฑูร (2531) ชีวิตกับเวลา วารสารท้องถิ่น 28(3) 74-76, มีนาคม 2531
- มณฑิยา ลีนะวัฒน์ (2506) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2506 ร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มัทรี จันทรละออ (2514) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มรกต ศรียาสวิน (2545) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชนดโยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มานะ หมอยาดี (2540) การใช้เวลาว่างในการออกกำลังกายของนักเรียนนายเรืออากาศ วิทยานิพนธ์ กศ ม (พลศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มายาวี สมบุญ (2535) การศึกษาการใช้เวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี วิทยานิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มาริษา นาคทับที (2541) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยชลประทาน จังหวัดนนทบุรี วิทยานิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ระพี โสมภุติ (2506) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2506
ในจังหวัดพระนคร วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัชนา กาญจนวินิชย์ (2511) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียน
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัชณี ลาชโรจน์ (2527) การใช้เวลาว่างและนันทนาการของวัยรุ่น เอกสารการสอนชุดวิชา
พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 94-157
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2538) เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ
สุริยสาส์น
- ละเอียด วิสุทพแพทย์ (2506) การใช้เวลาว่างของนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียนปี
การศึกษา 2506 จังหวัดพระนครและธนบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรรณ สุวรรณสว่าง (2518) การใช้เวลาของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมต้น โรงเรียนสมถวิล
ราชดำริ วิทยานิพนธ์ ค ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วัน สังข์สะอาด (2505) การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนในโรงเรียนวิสามนัญศึกษาและอาชีว
ศึกษาในจังหวัดพระนคร และธนบุรี ปริญญาโท ภาศ ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2523) การใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์ ค ม (พลศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิวัฒน์ พวงมะลิต (2533) เทคนิคการบริหารเวลา วารสารการศึกษา (1) 8
- ศักดิ์ดา พยัคฆโส (2545) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวัดสะแกงาม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปริญญาโท ภาศ ม
(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริชัย กาญจนวาสี (2526) การบริหารเวลา วารสารการศึกษาเอกชน 8(11) สิงหาคม 27-29
- สมคิด คำนวนจิตร (2511) การสำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา
2511 วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมคิด คำนวนจิตร (2512) การสำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา
2511 จังหวัดราชบุรี วิทยานิพนธ์ ค ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สมบัติ กาญจนกิจ (2533) *นันทนาการชุมชนและโรงเรียน* กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2544) *นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว* กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุขใจ น้ำผุด (2536) *ค่าแห่งเวลา วารสารข้าราชการ ฉบับที่ 2* 13
- สมาลี วงษ์สุวรรณ (2546) *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกุหลาบวัฒนา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร* ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2533) *การสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม และการใช้เวลาของประชากร พศ 2533* กรุงเทพฯ 21-31
- สำเร็จ จันทรโอกุล (2524) *การศึกษาการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษากรุงเทพมหานคร* ปรินญาณิพนธ์ กศ ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อดิเทพ ศรีสุอาร์ักษ์ (2545) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร* ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Adler, Irving (1955) *Time in Your Life* New York Murray Printing Company
- Beck, Deborah A (1990) *Improving Fourth Graders Attitudes toward Leisure Time Reading and Increasing Book Involvement* M S Practicum Nova University
- Brightbill, Charles K and Harold D, Mayor (1964) *Community Recreation Guide to its Organization* 3 rd ed Englewood Cliffs New Jersey Prentice Hall
- Brown, Kathy Ann (1995) *Measuring Elementary School Teachers Job Satisfaction Perceived Among of Leisure*, Dissertation Abstracts International
- Carroll, J B (1963) *A Model of School Learning* London Teacher Collage Record
- Copper, Joseph D (1952) *How to Get More Done in Less Time* New York Doubleday & Company
- Etcheverry, Emily J and other (1993) *Time Use and Educational Attainment* Thesis Abstracts Series no 11 School of Education Indiana University
- Godbey, Geoffry and Stanly Parker (1972) *Leisure Study and Services And Over View* Philadelphia W B Saunders co

- Humphrey, Robert D (1960) *The Relationship of Participation in-out of School Activities to School Achievement* Thesis Abstracts Series no 11 School of Education Indiana University
- Hood, Colleen Deyell (1993) *Family Functioning and Adolescent Leisure Patterns*, Dissertation Abstracts International
- Hurlock, Elizabeth Bergner (1978) *Child Development* New York McGill-Hill Book Company, Inc ,
- Kaplan, Max Edisure (1952) *Leisure Theory and Policy* New York John Wiley & Son, Inc ,
- Murray, Andrew (1988) *The Problem of Leisure Time Use by Youths* Thesis Dissertation Abstracts International
- Taylor, C (1965) *Leisure Time Education* New York Happer & Brothers

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร 5731, 5618

ที่ ศธ 0519 12/75 35

วันที่ // กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายวันรัฐ ผาติหัตถกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไครมิตร์วิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร มณีศรีขำ และ รองศาสตราจารย์วรินทร์ กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบบุคลิกภาพแบบเก็บตัว – แสดงตัว และแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม และแบบทดสอบให้ นายวันรัฐ ผาติหัตถกร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519 12/๙๖ /

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑/ กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนไครมิตรวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นายวันรัฐ ผาติหัตถกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนไครมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร มณีศรีจำ และ รองศาสตราจารย์เวอร์นี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 853 คน ทำแบบทดสอบบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว และแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายวันรัฐ ผาติหัตถกร ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-7593669

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อถูกหรือข้อผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนักเรียนไม่ต้องลงชื่อ คำตอบทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตอนที่ 7 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

ขอให้นักศึกษาตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นาย วันรัฐ ชาติหัตถกร

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงกับความเป็นจริง

- 1 ระดับชั้นที่กำลังศึกษา () มัธยมศึกษาปีที่ 1
() มัธยมศึกษาปีที่ 2
() มัธยมศึกษาปีที่ 3

- 2 ระดับผลการเรียนเฉลี่ยทุกวิชาของแต่ละภาคเรียน

- 3 ค่าใช้จ่ายที่ได้รับมาโรงเรียน (ต่อวัน) บาท

- 4 สถานภาพของครอบครัว () บิดามารดาอยู่ร่วมกัน
() บิดามารดาแยกกันอยู่
() บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม

- 5 รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของท่าน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1	ท่านเป็นคนพูดตรงไปตรงมาตามที่ใจคิด				
2	คนอื่นคิดว่าท่านเป็นคนราเริง มีชีวิตชีวา				
3	ท่านสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย				
4	ท่านชอบแสวงหาการผจญภัยที่น่าตื่นเต้น				
5	ท่านชอบเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม				
6	ท่านชอบทำงานคนเดียวมากกว่าเป็นกลุ่ม				
7	ท่านรู้สึกรำคาญเมื่อมีคนจ้องมองขณะทำงาน				
8	ท่านมีความสุขเมื่อเห็นคนอื่นทำงาน				
9	ท่านชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม				
10	ท่านรู้สึกทนไม่ได้ ถ้าทำงานร่วมกับคนที่ทำงานอย่างขอไปที				
11	ท่านเป็นคนที่จริงจังกับงาน คิดอย่างรอบคอบ ก่อนลงมือทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
12	ท่านไม่พอใจในการทำงานของเพื่อนร่วมงาน				
13	ท่านรู้สึกหงุดหงิด เมื่อต้องฟังคนพูดจาซ้ำซาก				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับลักษณะต่างๆของบุคคล เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	<u>ด้านความสามารถทางร่างกาย</u> ข้าพเจ้าเป็นคนมีสุขภาพดี					
2	ข้าพเจ้าไม่สามารถยกของหนักได้					
3	ข้าพเจ้าเป็นคนอ่อนแอ					
4	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว					
5	ข้าพเจ้าวิ่งเป็นระยะทางไกลๆได้					
6	ข้าพเจ้าเล่นกีฬาได้หลายประเภท					
7	ข้าพเจ้าเล่นกีฬาที่ต้องใช้กำลังมากไม่ได้					
8	ข้าพเจ้าเล่นกีฬานานๆไม่ได้					
9	<u>ด้านลักษณะทางกายภาพ</u> ข้าพเจ้า ยืน เดิน นั่ง ได้อย่างสง่างาม					
10	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ารูปร่างของตนเองไม่สมส่วน เอาเสียเลย					
11	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนน่าเกลียด					
12	ข้าพเจ้ามักได้รับคำชมว่าหน้าตาดี					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในบุคลิกภาพของตนเอง					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
14	<u>ด้านการเรียนและกิจกรรมทั่วไป</u> ข้าพเจ้าพอใจในผลการเรียนของตนเองใน ขณะนี้					
15	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายากที่จะเรียนรู้อะไรบางอย่าง					
16	ข้าพเจ้าเรียนไม่ดีในหลายวิชา					
17	ข้าพเจ้าเรียนรู้อย่างรวดเร็ว					
18	ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน					
19	ข้าพเจ้าตั้งใจทำกิจกรรมต่างๆทางการ เรียน					
20	ข้าพเจ้าไม่ชอบป็นตัวแทนในโอกาสต่างๆ ของโรงเรียน					
21	<u>ด้านการปรับตัว</u> ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองได้					
22	ข้าพเจ้าเป็นคนใจเย็น					
23	ไม่ค่อยมีใครชอบข้าพเจ้า					
24	ไม่ค่อยมีใครรู้จักข้าพเจ้า					
25	จิตใจของข้าพเจ้าไม่ค่อยสงบ					
26	ข้าพเจ้าเป็นคนสุภาพ					
27	ข้าพเจ้าไม่ชอบเป็นอย่างที่เป็นในปัจจุบัน					
28	ข้าพเจ้าไม่ค่อยพอใจเมื่อมีคนตำหนิ					
29	ข้าพเจ้าเปลี่ยนใจบ่อยครั้ง					
30	บางครั้ง ข้าพเจ้าก็ไม่พูดความจริง					
31	บางครั้ง ข้าพเจ้าก็คิดแต่เรื่องเลวร้าย					
32	ข้าพเจ้าเป็นคนขี้โมโห					
33	ข้าพเจ้าเป็นคนหงุดหงิดง่าย					
34	ข้าพเจ้าเป็นคนเห็นแก่ตัว					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือของใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านเป็นมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	<u>พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้ปกครอง</u> ข้าพเจ้าชอบทำงานโดยไม่ปรึกษาผู้ปกครอง					
2	ข้าพเจ้าแสดงความเคารพผู้ปกครองก่อนไป และหลังจากกลับจากโรงเรียน					
3	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสอนของผู้ปกครอง					
4	ข้าพเจ้ามักมีความเห็นไม่สอดคล้องกับ ผู้ปกครอง					
5	ข้าพเจ้าเต็มใจทำธุระให้กับผู้ปกครอง					
6	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนให้ได้คะแนนสูงๆ เพื่อให้ ผู้ปกครองภูมิใจ					
7	ข้าพเจ้าหงุดหงิดเมื่อผู้ปกครองคอยเตือนให้ อ่านหนังสือ					
8	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย จากผู้ปกครอง					
9	ข้าพเจ้าเบื่อเมื่อต้องอยู่ร่วมกับครอบครัวใน วันหยุด					
10	ข้าพเจ้าปรึกษาหารือเรื่องส่วนตัวกับผู้ปกครอง					
11	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง ต่างๆในครอบครัว					
12	ข้าพเจ้าใส่ใจดูแลทุกข์สุขของผู้ปกครอง					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
13	<u>พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน</u> ผู้ปกครองไม่ค่อยซักถามเกี่ยวกับการเรียนของ ข้าพเจ้า					
14	ผู้ปกครองรับฟังเหตุผลของข้าพเจ้าอย่างตั้งใจ					
15	ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือเมื่อข้าพเจ้ามี ปัญหา					
16	ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับงานอดิเรกที่ข้าพเจ้า ทำอยู่					
17	ผู้ปกครองมักตำหนิมากกว่าชมเชยให้กำลังใจ					
18	เมื่อข้าพเจ้าไม่สบายผู้ปกครองคอยดูแลเอาใจ ใส่					
19	ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยว ต่างจังหวัดกับเพื่อน					
20	ผู้ปกครองปล่อยให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวของท่านเอง					
21	ผู้ปกครองสนับสนุนและให้กำลังใจเพื่อให้ ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน					
22	ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยที่ข้าพเจ้าทำกิจกรรม พิเศษที่โรงเรียน					
23	ผู้ปกครองไม่พอใจเมื่อมีเพื่อนโทรศัพท์มาคุย กับข้าพเจ้าที่บ้าน					
24	เมื่อสมาชิกในครอบครัวทะเลาะกัน ทุกคนจะ ทำความเข้าใจกัน					
25	ผู้ปกครองมักพูดว่าไม่มีเวลาเมื่อข้าพเจ้าขอ คำปรึกษา					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านเป็นมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	เพื่อนในห้องต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจซึ่งกันและกัน					
2	ข้าพเจ้าทำงานร่วมกับเพื่อนไม่ได้					
3	ข้าพเจ้าเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี					
4	เพื่อนไม่เข้าใจข้าพเจ้า					
5	เพื่อนส่วนใหญ่เห็นแก่ตัว					
6	ข้าพเจ้าไม่มีเพื่อนสนิท					
7	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อนคนอื่น ๆ ที่เรียนรู้เรื่อง จะช่วยอธิบาย					
8	ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนได้					
9	ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาการเรียนกับเพื่อนได้					
10	เพื่อนคอยช่วยเหลือการเรียนแก่ข้าพเจ้า					
11	ข้าพเจ้าข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทหลายคน					
12	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้ดี					
13	ข้าพเจ้าปรึกษาเรื่องการเงินกับเพื่อนได้					
14	เพื่อนมีความจริงใจต่อข้าพเจ้า					
15	ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากเพื่อน					
16	ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขเมื่ออยู่กับเพื่อน ๆ					
17	ข้าพเจ้าชอบทำงานคนเดียว					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
18	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ					
19	ข้าพเจ้าเล่นกีฬากับเพื่อน ๆ สม่ำเสมอหลังเลิกเรียน					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือของใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านเป็นมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่ ในขณะที่มีการเรียนการสอน					
2	โรงเรียนมีกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนได้เลือกเข้าร่วมตามความสนใจ					
3	กิจกรรมต่างๆ เช่นการแข่งขันตอบปัญหา ช่วยให้นักเรียนผ่อนคลายความตึงเครียด					
4	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ช่วยกันคิดวางแผนการจัดกิจกรรมเอง					
5	นักเรียนรู้สึกเบื่อในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียน					
6	โรงเรียนมีบริเวณที่นั่งพักผ่อนตากแดดอย่างสะอาด					
7	นักเรียนรู้สึกเหงาเมื่ออยู่ที่โรงเรียน					
8	สิ่งแวดล้อมใกล้เคียงโรงเรียนมักมีกลิ่นเหม็น หรือเสียงรบกวนเป็นปัญหาแก่นักเรียน					
9	การจัดกิจกรรมต่างๆ ทำให้เสียเวลาเรียน					
10	โรงเรียนมีบริการหนังสือพิมพ์และหนังสืออื่นๆให้อ่านอย่างเหมาะสม					
11	กิจกรรมของนักเรียนทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่เรียน					
12	อาคารเรียนสกปรกไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
13	นักเรียนรู้สึกพอใจที่ได้ร่วมทำกิจกรรม สาธารณประโยชน์ เช่น กลุ่มอาสาพัฒนาต่างๆ					
14	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อบังคับของ โรงเรียน					
15	โรงเรียนลงโทษนักเรียนที่ทำผิดระเบียบโดย เคร่งครัด					
16	สนามของโรงเรียนไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการ ทำกิจกรรมต่างๆได้					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือของใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ทำเป็นประจำ	หมายถึง	ทำนกระทำกิจกรรมนั้นทุกครั้ง
ทำค่อนข้างบ่อย	หมายถึง	ทำนกระทำกิจกรรมนั้นบ่อยครั้ง
ทำพอสมควร	หมายถึง	ทำนกระทำกิจกรรมนั้นบ้างไม่ทำบ้าง
ทำเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ทำนกระทำกิจกรรมนั้นบ้างน้อยครั้งมาก
ไม่เคยทำเลย	หมายถึง	ทำนไม่เคยกระทำกิจกรรมนั้นเลย

ข้อ	การใช้เวลาว่างของนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำพอสมควร	ทำเพียงเล็กน้อย	ไม่เคยทำเลย
1	<u>ด้านการเรียน</u> อ่านหนังสือที่ให้ความรู้ประกอบการเรียน					
2	ทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้ว					
3	อ่านหนังสือล่วงหน้า เตรียมตัวก่อนเข้าเรียน					
4	ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในห้องสมุด					
5	เรียนพิเศษเพิ่มเติม					
6	<u>ด้านการเล่นกีฬา</u> ฟุตบอล					
7	บาสเก็ตบอล					
8	วอลเลย์บอล					
9	ว่ายน้ำ					
10	เทนนิส					
11	เทเบิลเทนนิส					
12	กรีฑา					
13	จักรยาน					
14	อื่นๆ โปรดระบุ (1) (2) (3)					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริง น้อย ที่สุด
	<u>ด้านเกมส์และคอมพิวเตอร์</u>					
15	เกมส์ต่อภาพ ต่อคำ					
16	หมากรุก หมากรุกฮอรัส					
17	เล่นเครื่องเกมส์คอนโซล ได้แก่ Playstation, Playstation2 ,XBOX , Gamecube					
18	เล่นเครื่องเกมส์มือถือ ได้แก่ Gamebot Gameadvance					
19	เล่นเกมส์บนเครื่องคอมพิวเตอร์					
20	เล่นเกมส์ออนไลน์					
21	เล่นอินเทอร์เน็ต					
22	ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำกิจกรรมต่างๆ เช่นดูหนัง ฟังเพลง					
23	ใช้โปรแกรมในการเขียนเว็บไซต์					
24	ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำงาน					
25	อื่นๆ โปรดระบุ (1) (2) (3)					
	<u>ด้านกิจกรรมบันเทิง</u>					
26	ฟังรายการเพลงจากคลื่นวิทยุ					
27	ฟังรายการข่าวและสารคดีจากคลื่นวิทยุ					
28	ชมรายการบันเทิงจากโทรทัศน์					
29	ชมรายการข่าว และสารคดีจากโทรทัศน์					
30	ชมรายการละคร ภาพยนตร์จากโทรทัศน์					
31	ชมรายการกีฬาจากโทรทัศน์					
32	ชมรายการการ์ตูนจากโทรทัศน์					
33	ชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์					
34	เดินเล่นตามห้างสรรพสินค้า					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริง น้อย ที่สุด
35	<u>ด้านกิจกรรมบันเทิง(ต่อ)</u> อื่นๆ โปรดระบุ (1) (2) (3)					
36	<u>ด้านงานอดิเรก</u> ปลูกต้นไม้					
37	เลี้ยงสัตว์เลี้ยง					
38	อ่านหนังสือรายสัปดาห์ รายปักษ์ และราย เดือน					
39	อ่านหนังสือนิยาย เรื่องสั้น					
40	อ่านหนังสือการ์ตูน หรือเกี่ยวกับเกมส์					
41	อ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือเกี่ยวกับกีฬา					
42	การเล่นเครื่องดนตรี					
43	สะสมสิ่งของ					
44	ท่องเที่ยว					
45	ทำกิจกรรมอื่นๆ โปรดระบุ (1) (2) (3) (4)					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นาย วันรัฐ ผาติหัตถกร
เกิดวันที่	10 ธันวาคม 2524
สถานที่เกิด	1186 ถ สมเด็จพระเจ้าตากสิน แขวงบुकคโล เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	280-ช วัดประดู่ธรรมาริปัตย์ ถ ประชาราษฎร์สาย 1 แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัทปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด(มหาชน) ชั้น 5 อาคารเพลินจิตทาวเวอร์ 898 ถ เพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
ประวัติการศึกษา	
พ ศ 2535	ประถมศึกษา โรงเรียนแสงอรุณ
พ ศ 2541	มัธยมศึกษา โรงเรียนราชวินิตมัธยม
พ ศ 2545	วิทยาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสันทนากการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ ศ 2547	การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร